

VERSTREKKINGENBOEK

**WET MAATSCHAPPELIJKE
ONDERSTEUNING
(WMO)**

GEMEENTE ROOSENDAAL

Versie : november 2007
Afdeling : Sociale Zaken
Steller : Kees-Willem Bruggeman
Mede-adviseurs : Iris Kunnen, Ad Ravestein en Roel de Wijs

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave		2
Inleiding		4
Hoofdstuk 1.	Verschillende vormen van verstrekking van de voorzieningen	6
	- Persoonsgebonden budget	6
	- Omvang van het persoonsgebonden budget	7
	- Uitbetaling van het persoonsgebonden budget	7
	- Eigen bijdrage	8
Hoofdstuk 2.	Voeren van een huishouden (onderdeel 1): woonvoorzieningen	9
	2.1 Uitsluitingen	9
	2.2 Vormen van woonvoorzieningen	9
	- Primaat verhuizing	9
	- Aanpassen van een woning. Primaat van de losse woonunit	12
	- Aanpassen van een woning. Overige (bouwkundige) voorzieningen	12
	2.3 Beperkingen	13
	- Hoofdverblijf	13
	- Overige beperkingen ten aanzien van woonvoorzieningen	13
	2.4 Overige woonvoorzieningen	14
	- Uitbreiding van ruimten	14
	- Bouwkundige en niet-bouwkundige voorzieningen	14
	- Woningaanpassing in verband met COPD	15
	- Uitraasruimte	16
	2.5 Procedure bij een bouwkundige aanpassing	16
	- Procedure bij een aanvraag voor een woningaanpassing	16
	2.6 Voorwaarden voor verstrekking van een pgb en uitbetaling van een financiële tegemoetkoming	17
	2.7 Kosten van woningaanpassingen	17
	2.8 Opstalverzekering	18
Hoofdstuk 3.	Voeren van een huishouden (onderdeel 2): hulp bij het huishouden	19
	3.1 Inleiding	19
	3.2 Mogelijke voorzieningen	19
	- Algemene Hbh	19
	- Hbh in natura of door middel van een persoonsgebonden budget	20
	3.3 Gebruikelijke zorg en omvang van de Hbh	20
	3.4 Voorliggende voorzieningen	21
Hoofdstuk 4.	Lokaal verplaatsen per vervoermiddel: vervoersvoorzieningen	23
	4.1 Vormen van vervoersvoorzieningen	23
	- Algemene voorzieningen	23
	- Primaat van het collectief vervoer	23

4.2	Doel van het vervoer: in beginsel alleen sociaal vervoer in de eigen woon- of leefomgeving	24
-	Leven van alledag in de directe woon- of leefomgeving	24
-	Vervoer in verband met werk	25
-	Vervoer in verband met vrijwilligerswerk	25
-	Vervoer in verband met therapie, dagbehandeling/ dagopvang of bezoek aan medische behandelaars	25
-	Vervoer in verband met het volgen van onderwijs	25
-	Vervoer van kinderen door ouders met een beperking	26
-	Vervoer voor AWBZ-bewoners	26
-	Begeleiding bij het vervoer van AWBZ-bewoners	26
-	Weekendvervoer voor AWBZ-bewoners	26
Hoofdstuk 5.	Verplaatsen in en rond de woning: rolstoel	28
5.1	Verplaatsen in en rond de woning	28
5.2	Vormen van rolstoelvoorzieningen	28
-	Algemene rolstoelvoorziening	28
-	Rolstoel in natura en pgb	29
-	Aanspraak op rolstoelvoorzieningen door AWBZ-bewoners	29
Hoofdstuk 6.	Medisch advies	31
6.1	Aanleiding	31
6.2	Gebruik van artikel 32 van de verordening	31
	Bijlage 1 bij hoofdstuk 6. De ICF: functies	33
	Bijlage 2 bij hoofdstuk 6. De ICF: activiteiten en participatie	35
Hoofdstuk 7.	Verkrijgen van voorzieningen en motiveren van besluiten	37
7.1	Aanvraag	37
7.2	Onderzoek – doelgroep	37
7.3	Motivering van besluiten	41

Inleiding

Voor u ligt het Verstrekkingenboek Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) gemeente Roosendaal. Het is juridisch te beschouwen als beleidsregels voor de individuele verstrekkingen en vindt zijn basis in artikel 4:81, eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht:

“Een bestuursorgaan kan beleidsregels vaststellen met betrekking tot een hem toekomende of onder zijn verantwoordelijkheid uitgeoefende, dan wel door hem gedelegeerde bevoegdheid.”

De Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Roosendaal (hierna: de verordening) is door de gemeenteraad vastgesteld op 28 september 2006. Het op deze verordening gebaseerde Besluit maatschappelijke ondersteuning (hierna ook: het Besluit; met een hoofdletter geschreven, ter onderscheiding van een ‘besluit’ in de zin van een beslissing) en het verstrekkingenboek worden door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld. Dit betekent dat het Besluit en het verstrekkingenboek niet in strijd mogen zijn met de verordening.

Het verstrekkingenboek volgt in principe de opbouw van de verordening. Er zijn dus hoofdstukken over de verschillende terreinen waarop individuele voorzieningen worden verstrekt: hulp bij het huishouden (verder te noemen Hbh), woonvoorzieningen, het zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel (vervoersvoorzieningen) en verplaatsen in en rond de woning (rolstoelen).

Het verstrekkingenboek begint met een hoofdstuk over de vorm van de te verstrekken individuele voorzieningen (hoofdstuk 2 van de verordening). Het eerste hoofdstuk van de verordening (algemene bepalingen, en met name ‘beperkingen’) is opgenomen in hoofdstuk 7 van het verstrekkingenboek. Voorts is er een hoofdstuk dat handelt over het medische advies. In dit hoofdstuk zal ook ingegaan worden op de ICF.

Artikel 4 Wmo, het artikel dat gemeenten de opdracht geeft tot het verstrekken van individuele voorzieningen, luidt:

“1. Ter compensatie van de beperkingen die een persoon als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 4°, 5° en 6°, ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie, treft het college van burgemeester en wethouders voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die hem in staat stellen:

- a. een huishouden te voeren;*
- b. zich te verplaatsen in en om de woning;*
- c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;*
- d. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.*

2. Bij het bepalen van de voorzieningen houdt het college van burgemeester en wethouders rekening met de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager van de voorzieningen, alsmede met de capaciteit van de aanvrager om uit een oogpunt van kosten zelf in maatregelen te voorzien.”

Net als in de verordening wordt er in dit verstrekkingenboek van uitgegaan dat onder het voeren van een huishouden zowel de woonvoorzieningen als de Hbh moeten worden verstaan. Onder het zich verplaatsen in en om de woning is de rolstoelvoorziening gerekend. Onder het zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel zijn de vervoersvoorzieningen begrepen.

Bij de uitwerking van lid 2 van artikel 4 Wmo moet nog in het bijzonder aandacht worden besteed aan het tweede deel van deze bepaling, dat luidt:

“houdt het college van burgemeester en wethouders rekening met (.....) alsmede met de capaciteit van de aanvrager om uit een oogpunt van kosten zelf in maatregelen te voorzien.”

Het is deze bepaling die het college in staat stelt inkomensgrenzen te stellen voor bepaalde voorzieningen bij een bepaald inkomen. Bijvoorbeeld: bij een bepaald (verzamel-) inkomen wordt een aanvrager verondersteld een bepaalde voorziening zelf te kunnen bekostigen, zodat deze individuele voorziening niet wordt verstrekt. Een dergelijke inkomensgrens bestond in de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) ook al, maar was daar gebaseerd op het begrip ‘algemeen gebruikelijk’. Dit was een begrip dat vooral in de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep was uitgewerkt, en met name leidde tot een inkomensgrens voor vervoersvoorzieningen.

Het moge duidelijk zijn dat dit een belangrijk sturings- of besparingselement is voor de gemeente. Probleem is evenwel op welke plaats, bij welk inkomen, deze inkomensgrens gelegd moet worden. Hiervoor zal in ieder geval de rechter, indien hem een inkomensgrens ter toetsing voorgelegd wordt (kan het gevoerde beleid als redelijk beschouwd worden?), een goede motivering eisen: waarom is deze grens gekozen? Bij invoering van de Wvg waren er voor inkomensgrenzen voorbeelden, met name uit de AAW. Voor dit soort inkomensgrenzen kan niet teruggevallen worden op oude grenzen: dit is een geheel nieuw middel en bovendien ook een ingrijpend middel. De grens te laag vaststellen kan aanvragers benadelen. Voor een goede inkomensgrens, waarbij bepaalde voorzieningen of alle voorzieningen niet meer onder de werking van de Wmo vallen, is onderzoek nodig. Op basis van financiële gegevens zal beoordeeld worden moeten worden boven welke grens het redelijk is dat men zelf bepaalde voorzieningen betaalt.

Hoofdstuk 1. Verschillende vormen van verstrekking van de voorzieningen

Artikel 6 van de Wmo bepaalt het volgende:

“Het college van burgemeester en wethouders biedt personen die aanspraak hebben op een individuele voorziening de keuze tussen het ontvangen van een voorziening in natura of het ontvangen van een hiermee vergelijkbaar persoonsgebonden budget, tenzij hiertegen overwegende bezwaren bestaan.”

Gevolg van deze regel is dat er drie vormen van verstrekking van individuele voorzieningen mogelijk zijn. Allereerst is er de voorziening in natura. Dat wil zeggen dat de gemeente de aanvrager een voorziening verstrekt die hij of zij kant en klaar krijgt. Artikel 6 Wmo bepaalt dat er een verplicht alternatief voor een voorziening in natura geboden moet worden, en wel in de vorm van een persoonsgebonden budget (verder ook te noemen: pgb). Dat is de tweede vorm van verstrekking. De derde vorm van verstrekking is de financiële tegemoetkoming, zo blijkt uit artikel 7, tweede lid Wmo:

“Een persoonsgebonden budget en een financiële tegemoetkoming voor een bouwkundige of woontechnische ingreep in of aan een woonruimte wordt verleend aan de eigenaar van de woonruimte. (...)”

In relatie tot bouwkundige woonvoorzieningen wordt – in navolging van de Wvg – de verplichting opgelegd om een financiële tegemoetkoming uit te betalen aan de eigenaar van de woning. Een dergelijke financiële tegemoetkoming kan alleen al om die reden in sommige situaties geen persoonsgebonden budget genoemd worden.

Ook zal soms een financiële tegemoetkoming verstrekt worden als het gaat om een taxi- of een rolstoeltaxikostenvergoeding die op declaratiebasis wordt verstrekt.

Persoonsgebonden budget

Artikel 3 van de verordening bepaalt:

“Een individuele voorziening kan verstrekt worden in natura, als financiële tegemoetkoming en als persoonsgebonden budget. Het college stelt vast in welke situaties de bij wet verplichte keuze tussen een voorziening in natura en een persoonsgebonden budget niet wordt geboden aan de hand van de in het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Roosendaal neergelegde criteria.”

Dit artikel is een uitwerking van artikel 6 Wmo. In de parlementaire behandeling van de Wmo is aangegeven dat er uitzonderingen mogelijk zijn, met name als het gaat om personen waarvan verwacht kan worden dat zij niet met het beschikbare geld kunnen omgaan.

Of er redenen zijn waarom het toekennen van een persoonsgebonden budget geweigerd moet worden, wordt getoetst aan de zwaarwegende redenen zoals deze in de door de gemeente Roosendaal vastgestelde regionale Invoeringsnota zijn opgenomen: er is geen recht op een persoonsgebonden budget bij medische of sociale contra-indicatie (bijvoorbeeld verslavingsproblematiek), bij problematische schulden of bij gebleken misbruik of oneigenlijk gebruik. In de uitvoering zal duidelijk worden of er ook andere situaties zijn waarin weigering op zijn plaats is. Deze nieuwe situaties zullen later toegevoegd worden.

In een Algemeen Overleg over een aan de Wmo verwante zaak, het bovenregionale vervoer Valys, heeft de Tweede Kamer op 29 maart 2006 uitgesproken dat deze regel niet bedoeld is om goed draaiende systemen, zoals bijvoorbeeld collectieve vervoerssystemen, in gevaar te brengen. Als bijvoorbeeld in plaats van collectief vervoer (een voorziening in natura) een persoonsgebonden budget zou moeten worden verstrekt, zou de mogelijkheid bestaan dat door een leegloop van het collectief vervoer de basis onder dit vervoer uit zou vallen. Voor diegenen die afhankelijk zijn van collectief vervoer zou zo een natura-voorziening wegvallen. Daarom is de verordening nog steeds het primaat van het collectief vervoer opgenomen. Bij verzoeken om een persoonsgebonden budget van een aanvrager die medisch gezien wel van het collectief vervoer gebruik kan maken, zal deze aanvraag afgewezen worden.

Artikel 4 van de verordening geeft een tweetal opties voor het van toepassing verklaren van een bruikleenovereenkomst, een huurovereenkomst of een dienstverleningsovereenkomst. De mogelijkheden zijn dat er een overeenkomst wordt afgesloten tussen de leverancier en de aanvrager

en tussen de gemeente en de aanvrager. In deze overeenkomst worden de rechten en verplichtingen van de aanvrager en van de leverancier 'indien van toepassing' vastgelegd.

Artikel 6 van de verordening bepaalt de voorwaarden die van toepassing zijn op het persoonsgebonden budget.

De eerste voorwaarde is dat een persoonsgebonden budget alleen verstrekt wordt in geval van individuele voorzieningen. Dit betekent dat bij algemene voorzieningen geen persoonsgebonden budget verstrekt wordt. Om deze algemene voorzieningen snel te realiseren worden geen eigen bijdragen gevraagd. De mening van de aanvrager is niet doorslaggevend bij de keuze tussen algemeen en individueel. De regels voor algemene voorzieningen zijn als volgt:

- het gaat om een voorziening voor een korte duur;
- het gaat om een voorziening die betrekking heeft op lichte, niet complexe zorg, of
- het gaat om een voorziening ten behoeve van een incidentele zorgbehoefte.

Omvang van het persoonsgebonden budget

De omvang van het persoonsgebonden budget zal bepaald moeten worden. Dit gebeurt aan de hand van een indeling in drie verschillende zwaarten van de te verlenen Hbh: Hbh 1, Hbh 2 en Hbh 3. Deze begrippen houden het volgende in:

- 1) Hbh 1: taken in het kader van Hbh, zoals uitgebreid beschreven in het Protocol Hulp bij het huishouden gemeente Roosendaal;
- 2) Hbh 2: taken in het kader van Hbh, alsmede de organisatie van het huishouden, zoals uitgebreid beschreven in het Protocol Hulp bij het huishouden gemeente Roosendaal;
- 3) Hbh 3: taken in het kader van Hbh in geval er sprake is van een ontregeld huishouden als gevolg van psychische stoornissen, zoals uitgebreid beschreven in het Protocol Hulp bij het huishouden gemeente Roosendaal.

Diegenen die in 2007 een eerste aanvraag doen en direct onder de gemeentelijke regels vallen, krijgen een uurbedrag dat als volgt is vastgesteld:

- 75 % van het maximaal tarief voor HbH1 = € 10,88 per uur;
- 75 % van het maximaal tarief voor HbH2 = € 16,50 per uur;
- 75 % van het maximaal tarief voor HbH3 = € 17,25 per uur.

Wat betreft de voorzieningen, afkomstig uit de Wvg, zal per toekenning een berekening gemaakt moeten worden. De kosten van de voorziening als de voorziening, indien die in natura zou worden verstrekt, zijn daarbij uitgangspunt. Dat kan afgeleid worden uit bijvoorbeeld een offerte. Daar kunnen bedragen bij opgeteld worden voor het eventuele onderhoud en de eventuele reparaties van de voorziening. Deze bedragen zijn ofwel bij verstrekking in eigen beheer bekend vanuit het verleden, ofwel kunnen bij verstrekking via een leverancier bij die leverancier worden opgevraagd.

Aangezien bij een verstrekking in natura veelal sprake zal zijn van kortingen (omdat via een contract met een leverancier een grote hoeveelheid voorzieningen afgenomen wordt), terwijl de kosten van een verstrekking in natura richtsnoer zijn bij een pgb-toekenning, zal deze korting worden doorberekend naar het pgb. Het is immers niet de bedoeling dat een pgb méér geld gaat kosten dan een verstrekking in natura.

Uitbetaling van het persoonsgebonden budget

Als het pgb berekend is, kan het bij beschikking aan de aanvrager worden bekend gemaakt. In deze beschikking wordt vermeld wat de omvang van het pgb is en voor hoeveel jaar het bedoeld is.

Om volstrekt duidelijk te laten zijn wat met het pgb dient te worden aangeschaft, en meer precies: aan welke vereisten de aan te schaffen voorziening dient te voldoen, wordt een zo nauwkeurig mogelijk omschreven programma van eisen bij de beschikking gevoegd. Hierdoor kan voorkomen worden dat door onduidelijkheid omtrent de eisen die aan de voorziening gesteld moeten worden een verkeerde voorziening wordt aangeschaft. Dat zou tot inadequate voorzieningen kunnen leiden, hetgeen op zich weer tot nieuwe aanvragen aanleiding zou kunnen geven. Dit is uitsluitend te voorkomen door een programma van eisen onderdeel uit te laten maken van de beschikking. Wordt dan toch een voorziening aangeschaft die niet aan dat programma van eisen voldoet, dan is gehandeld in strijd met de beschikking.

In de beschikking zal ook opgenomen moeten worden dat er een eigen bijdrage/eigen aandeel in de kosten verschuldigd is. Omdat die eigen bijdrage vastgesteld en geïnd zal worden door het Centraal Administratiekantoor (CAK), zal in de meeste gevallen uitsluitend een aankondiging opgenomen kunnen worden.

Is de beschikking verzonden, dan kan het persoonsgebonden budget beschikbaar worden gesteld. Dat kan in één keer, bijvoorbeeld voor een aan te schaffen voorziening, maar het kan ook in termijnen, bijvoorbeeld bij een pgb voor Hbh. Een dergelijk pgb zal per maand of per vier weken uitbetaald worden.

Een controle op de besteding van het pgb zal kunnen plaatsvinden. Iedere budgethouder dient daarvoor de volgende stukken te bewaren:

- de nota/factuur van de aangeschafte voorziening;
- een betalingsbewijs van de aangeschafte voorziening;
- of, bij Hbh: een overzicht van de uren- of salarisadministratie.
-

Steekproefsgewijs zal het college bepalen bij welke budgethouders nadere bewijsmiddelen zullen worden opgevraagd om te controleren of het pgb besteed is aan het doel waarvoor het verstrekt is. Is het pgb anders besteed dan bedoeld, dan kan het college overwegen het geheel of gedeeltelijk terug te vorderen. Daarbij zal leidend zijn of er opzet in het spel is geweest, of dat er veeleer sprake is geweest van onwetendheid. In die laatste situatie kan er simpelweg met de belanghebbende over gesproken worden dat deze situatie in de toekomst vermeden dient te worden. Bij opzet moet afgewogen worden of terugvordering in verhouding staat tot wat er bewust onjuist is gedaan. Bij de afwegingen wordt ook bezien of de opbrengst van terugvordering opweegt tegen de kosten ervan.

Eigen bijdrage

Artikel 7 van de verordening bepaalt dat bij een pgb en bij de meeste voorzieningen in natura een eigen bijdrage verschuldigd kan zijn. Deze eigen bijdrage wordt berekend door het Centraal Administratiekantoor (CAK). Het CAK werkt met verzamelinkomens vanuit een peiljaar, welk jaar twee jaar voor het lopende jaar ligt. Dit is noodzakelijk om over de verzamelinkomens, die afkomstig zijn van de Belastingdienst, te kunnen beschikken. In 2006 doet men aangifte over 2005, dus dat jaar is nog niet bekend. Vandaar dat het verzamelinkomen over 2004 in 2006 gebruikt wordt. Dit betekent dat er soms een voorlopige vaststelling zal plaatsvinden en achteraf een definitieve vaststelling. Het in mindering brengen van eigen bijdragen of een eigen aandeel zal daardoor vaak niet mogelijk zijn. Al deze activiteiten zullen door het CAK worden uitgevoerd.

Wordt een voorziening niet als persoonsgebonden budget verstrekt, maar in natura, dan zal toekenning ook bij beschikking plaatsvinden. In de beschikking worden de voorwaarden opgenomen waaronder verstrekking plaatsvindt.

Ook nu geldt dat een eventueel te betalen eigen bijdrage door de gemeente meestal slechts aangekondigd kan worden, aangezien berekening en inning plaats zal vinden via het CAK.

Tenslotte wordt opgemerkt dat in artikel 14 van het Besluit een afwijkende eigen bijdrage wordt geïntroduceerd voor grote woningaanpassingen.

Hoofdstuk 2. Voeren van een huishouden (onderdeel 1): woonvoorzieningen

Artikel 4 van de Wmo spreekt van “a. een huishouden te voeren”, onder welke regel in de verordening zowel wordt verstaan de woonvoorziening als de Hbh.

2.1 Uitsluitingen

Eerst zal bepaald moeten worden of één van de uitsluitingen van artikel 18 van de verordening van toepassing is.

Door dit artikel zijn enerzijds alle woonsituaties die niet gericht zijn op een permanent zelfstandig hoofdverblijf uitgesloten. Anderzijds zijn uitgesloten situaties waarbij gezien de aard van het soort gebouw verondersteld mag worden dat bepaalde voorzieningen standaard aanwezig zijn. Is er sprake van één van deze mogelijkheden, dan is afwijzing op voorhand mogelijk.

2.2 Vormen van woonvoorzieningen

Artikel 13 van de verordening bepaalt dat er vier mogelijkheden zijn om een woonvoorziening te verstrekken:

- a. als algemene woonvoorziening;
- b. als woonvoorziening in natura;
- c. als persoonsgebonden budget;
- d. als financiële tegemoetkoming.

Artikel 14 van de verordening bepaalt dat een aanvrager die voldoet aan de criteria “aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek” en een aanpassing aan de woning nodig heeft, voor een algemene woonvoorziening in aanmerking kan komen als deze het woonprobleem snel en adequaat op kan lossen.

Algemene woonvoorzieningen

De algemene woonvoorziening is net als alle algemene voorzieningen in de verordening bedoeld voor de oplossing van situaties die betrekking hebben op incidentele (zorg-) behoeften.

Bij een algemene voorziening kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een zogenaamde klussendienst. Een dergelijke dienst/voorziening wordt in Roosendaal momenteel nog niet aangeboden.

Als een algemene voorziening niet de oplossing is voor het woonprobleem, zal een aanvraag voor een woonvoorziening moeten worden ingediend. In dat geval komen de onder b, c en d van artikel 13 van de verordening genoemde verstrekkingmogelijkheden in aanmerking.

Primaat verhuizing

Artikel 16 regelt het primaat van de verhuizing. Dat wil zeggen dat als vaststaat dat een aanpassing noodzakelijk is, eerst beoordeeld wordt of verhuizing naar een reeds geheel aangepaste woning, of naar een goedkoper en gemakkelijker aan te passen woning, een oplossing is die in aanmerking komt. In het Besluit is een maximaal bedrag aan aanpassingskosten opgenomen waarboven verhuizing wordt nagestreefd.

In de Wvg-jurisprudentie is het hanteren van het primaat van de verhuizing op zichzelf geaccepteerd door de Centrale Raad van Beroep. Onder de Wmo zal dan ook van deze mogelijkheid gebruik worden gemaakt ter compensatie van woonproblemen. In feite gaat het bij het hanteren van het primaat van de verhuizing om een uitwerking van het principe dat wordt gekozen voor de goedkoopst-adequate oplossing.

Er zijn echter wel grenzen aan het hanteren van het primaat van de verhuizing, met name op het gebied van de woonlasten, het tijdsbestek waarbinnen een oplossing kan/moet worden gevonden en de verhouding tussen de besparing van de gemeente bij toepassing van het primaat en de negatieve

gevolgen voor de aanvrager. In alle gevallen zal een goed gemotiveerd besluit moeten worden genomen, waarin de relevante factoren, in onderling verband, worden afgewogen. Als op verantwoorde wijze inhoud gegeven is aan toepassing van het primaat van de verhuizing, is daarmee een adequate oplossing geboden en heeft de gemeente aan haar compensatieverplichting voldaan.

Het is niet mogelijk een uitputtend overzicht te geven van alle afwegingsfactoren die een rol kunnen spelen, omdat elke situatie weer anders is. Wel wordt hieronder in grote lijnen een overzicht gegeven van relevante factoren, die afhankelijk van de situatie, een rol kunnen spelen bij de besluitvorming.

- *De snelheid waarmee het probleem kan worden gecompenseerd*

De snelheid waarmee het woonprobleem kan worden opgelost, speelt een rol in het afwegingsproces. In een aantal gevallen kan verhuizen het woonprobleem sneller oplossen, als er snel een geschikte aangepaste of eenvoudig aan te passen woning beschikbaar is. Omgekeerd kan het ook zo zijn dat het aanpassen van een woning een snellere oplossing biedt als er niet binnen een bepaalde tijd een geschikte woning vrij komt. Uit de Wvg-jurisprudentie blijkt dat het essentieel is dat uit het indicatieadvies blijkt binnen welke medisch aanvaardbare termijn een oplossing gevonden moet zijn voor het woonprobleem.

- *Rekening houden met sociale factoren*

Sociale omstandigheden waarmee het college rekening houdt zijn bijvoorbeeld de voorkeur van de aanvrager, de binding van de aanvrager met de huidige woonomgeving, de nabijheid van voor de aanvrager belangrijke voorzieningen. Ook de waardering van de aanwezigheid van vrienden, kennissen en familie in de nabijheid van de woning van de aanvrager kan een rol spelen in het afwegingsproces, met name in situaties waarin sprake is van mantelzorg. De sociale omstandigheden moeten in het indicatieonderzoek zoveel mogelijk geobjectiveerd worden. De sociale factor zal minder zwaar wegen in het voordeel van aanpassen, als dicht in de buurt van de huidige woning een geschikte of goedkoper aan te passen woning kan worden gevonden. Als de beoogde nieuwe woning dicht bij belangrijke voorzieningen, zoals winkels en werkplek is gelegen, kan dat de beslissing in het voordeel van verhuizen beïnvloeden, bijvoorbeeld omdat dan ook minder vervoersvoorzieningen nodig zijn. Als de aanvrager zijn werk 'aan huis' heeft (een eigen bedrijf), dienen de consequenties van verhuizing ook vanuit de bedrijfsmatige kant meegewogen te worden. Het is immers mogelijk dat de vestiging van het bedrijf op een andere, in commercieel opzicht minder aantrekkelijke, locatie negatieve gevolgen voor het inkomen uit eigen bedrijf kan hebben.

- *Rekening houden met woonlasten en financiële draagkracht van de gehandicapte*

Voor zover mogelijk maakt het college een vergelijking tussen de woonlasten van de huidige en de mogelijke nieuwe woning. Alle relevante woonlasten moeten daarbij in aanmerking worden genomen.

Als de aanvrager eigenaar van de woonruimte is, zal een verhuizing of woningaanpassing andere gevolgen met zich meebrengen dan wanneer deze de woning huurt. Het verhuizen vanuit een koopwoning kan meer emotionele en financiële consequenties hebben dan verhuizing vanuit een huurwoning.

Bij het verkopen van een huis komen meer aspecten aan de orde dan bij het verlaten van een huurwoning. Een aantal aspecten zal pleiten voor het verkopen van de woning en verhuizen naar een huurwoning. Andere aspecten daarentegen zullen de balans naar het aanpassen van de eigen woning doen doorslaan. Een punt betreft de vraag in hoeverre vermogenswinsten of -verliezen optreden. Een eigenaar heeft doorgaans geld geleend en/of een hypotheek op het huis. Ook indien de aanvrager, al dan niet geheel op eigen kosten, veel aan de woning heeft verbeterd of aanpassingen heeft getroffen, ligt verhuizing soms minder voor de hand. Als de financiële situatie van een eigenaar van een woning, die een beperking gaat ondervinden, door zijn beperking drastisch verandert (doorgaans brengt een beperking negatieve inkomensgevolgen met zich mee), kunnen moeilijkheden optreden met het opbrengen van de woonlasten van de eigen woning, en zal de aanvrager ook problemen hebben met verhuizen.

- *Vergelijking aanpassingskosten huidige versus nieuwe woonruimte*

Het college maakt een kostenafweging tussen het aanpassen van de huidige woonruimte enerzijds en verhuizen (inclusief eventuele aanpassingskosten in de nieuwe woonruimte) anderzijds. Daarbij worden de volgende kosten in elk geval meegenomen in de overwegingen:

- de huidige en voorzienbare toekomstige aanpassingskosten van de reeds bewoonde woonruimte;
- a. de kosten van de verhuiskostenvergoeding;
- b. de eventuele aanpassingskosten van de nieuwe woning;
- c. kosten van het eventueel vrijmaken van de woning;
- d. een eventuele financiële tegemoetkoming voor huurderiving.

De kosten zijn het uitgangspunt bij deze afweging, maar ook andere factoren kunnen een rol spelen.

- *De mogelijke gebruiksduur van de aanpassing*

Er wordt ook rekening gehouden worden met het feit dat een aan te passen koopwoning naar alle waarschijnlijkheid minder gemakkelijk voor hergebruik in aanmerking kan komen:

- een revisiebeding, zoals bij huurwoningen, bestaat niet voor eigen woningen;
- de gemeente heeft geen instrument om de woning vrij te krijgen;
- het zal niet zo eenvoudig zijn om een geschikte kandidaat te vinden, die zowel financieel als ergonomisch gezien geschikt is voor de desbetreffende woonruimte.

Consequentie hiervan zal zijn dat eigen woningen meestal voor één enkele belanghebbende aangepast worden.

Aanpassingen aan sociale huurwoningen zijn vaker opnieuw in te zetten dan aanpassingen aan koopwoningen, omdat deze huurwoningen opnieuw kunnen worden verhuurd aan personen met een beperking, waardoor de gebruiksduur van de aanpassing wordt verlengd. Dit speelt in de afweging dan ook een rol van belang.

Ook de medische prognose speelt in dit verband een rol. Indien vaststaat dat iemands toestand naar verwachting zodanig zal verslechteren dat als gevolg daarvan de aanpassing slechts voor beperkte tijd zal volstaan, kan dat gegeven een rol spelen in de afweging tussen verhuizing en aanpassen.

Vaak zal een aangeboden mogelijkheid om te verhuizen naar een andere woning door de aanvrager als negatief worden beoordeeld: vaak zal men graag willen blijven wonen in de vertrouwde woning. Als de bovenomschreven afweging in het voordeel van verhuizing uitvalt, is die wens niet meer doorslaggevend, hoewel de wens – zoals in de hele Wmo – wel degelijk meespeelt. Dat heeft gevolgen voor het weigeren van aangeboden geschikte woningen. Na weigering wordt beoordeeld of ervan uitgegaan kan worden dat er voldoende is gedaan om een compenserende oplossing te bieden. Dit wordt afgemeten aan de oorzaak voor het weigeren.

Na het afwegen van deze relevante factoren kan een beslissing worden genomen over het al dan niet hanteren van het primaat van de verhuizing.

Valt die afweging uit in het voordeel van verhuizing, dan gaat de verhuiskostenvergoeding een rol spelen. Een verhuiskostenvergoeding is een (forfaitaire) tegemoetkoming in de kosten die gemoeid zijn met een verhuizing. Verstrekking van een verhuiskostenvergoeding is in drie situaties mogelijk:

1. de aanvrager gaat vanwege problemen met het normale gebruik van de woning verhuizen naar een adequate woning;
2. de aanvrager vraagt een woonvoorziening aan in de vorm van een woningaanpassing, maar na onderzoek blijkt verhuizing de goedkoopst-adequate oplossing te zijn voor het woonprobleem; ook mogelijk is dat de betreffende woning niet kan worden aangepast;
3. de bewoner van een aangepaste woning maakt deze vrij voor een persoon die de aangepaste woning nodig heeft.

Een vergoeding voor de kosten van verhuizing en herinrichting is bedoeld als goedkoopst-adequaate alternatief voor een dure woningaanpassing in gevallen waarin die verhuizing niet algemeen gebruikelijk is, gelet op leeftijd, gezins- of woonsituatie. Verhuizingen wegens gezinsuitbreiding of om

als jongvolwassene zelfstandig te gaan wonen zijn in beginsel algemeen gebruikelijk, evenals voorspelbare verhuizingen van senioren.

Voor verhuizingen naar AWBZ-instellingen of andere zorginstellingen wordt geen verhuiskostenvergoeding verstrekt, evenmin als voor verhuizingen naar woningen die niet geschikt of bestemd zijn voor permanente bewoning, zoals in artikel 20, aanhef en onder e van de verordening wordt bepaald.

Een verhuiskostenvergoeding kan verstrekt worden wanneer er sprake is van ondervonden belemmeringen bij het normale gebruik van de woning, die door middel van een verhuizing op de goedkoopst-adequate kunnen worden opgelost. Deze eis wordt niet gesteld als het gaat om een verhuizing naar een ADL-woning en evenmin in situaties waarin het erom gaat een persoon buiten de Wmo-doelgroep een aangepaste woning te laten vrijmaken. Alleen als het vrijmaken van de woning op verzoek van het college gebeurt, is er aanspraak op een persoonsgebonden budget voor verhuis- en herinrichtingskosten.

Het college verstrekt in beginsel geen verhuiskostenvergoeding, indien de verhuizing heeft plaatsgevonden voordat op de aanvraag is beschikt, tenzij achteraf alsnog kan worden vastgesteld dat er problemen bij het normale gebruik van de woning werden ondervonden in de verlaten woning. Als dat laatste niet meer kan, is dat reden voor afwijzing.

Aanpassen van een woning. Primaat van de losse woonunit

Komt verhuizing niet in aanmerking, dan zal beoordeeld moeten worden welke aanpassingen noodzakelijk zijn. Hierbij geeft de verordening nog een tweede primaat aan, te weten het primaat van de losse woonunit in artikel 17.

Dit primaat heeft een plaats gekregen om te voorkomen dat grote bedragen over een gering aantal jaren afgeschreven moet worden: na aanpassing van een eigen woning is de kans op hergebruik immers gering.

Om van dit primaat gebruik te kunnen maken, moet uiteraard de mogelijkheid tot het plaatsen van een losse unit bestaan. Er moet bijvoorbeeld voldoende ruimte zijn. Daarbij zal het meestal zo zijn dat, als er voldoende ruimte is voor het plaatsen van een losse unit, er ook ruimte is voor het plaatsen van een aanbouw. Ook op dit punt geldt dat de wens van betrokkene om een aanbouw te realiseren niet doorslaggevend is: een aanbouw is niet herbruikbaar, een losse unit wel.

Het programma van eisen, zoals dat geldt voor een aanbouw, kan gebruikt worden voor een losse woonunit. Het is daarbij van belang om in de beschikking vast te leggen dat – als de unit niet meer nodig is – dit aan de gemeente gemeld dient te worden. De gemeente kan er dan zorg voor dragen dat de unit verwijderd wordt en de woning in de oude staat wordt teruggebracht. Deze kosten maken onderdeel uit van de verstrekking van een losse woonunit.

Is een losse unit niet mogelijk, of is de aanpassing niet zodanig dat deze afweging gemaakt moet worden, dan kan de stap naar de al dan niet bouwkundige aanpassing worden gemaakt.

Aanpassen van een woning. Overige (bouwkundige) voorzieningen

De aanpassing moet allereerst het normale gebruik van de woning betreffen.

Het normale gebruik van de woning omvat de elementaire woonfuncties, dat zijn de activiteiten die de gemiddelde Nederlander in zijn woning in elk geval verricht. Het gaat daarbij om slapen, lichaamsreiniging, toiletgang, het bereiden en consumeren van voedsel en 'het zich horizontaal en verticaal verplaatsen in de woning'. Voor kinderen komt daar het veilig kunnen spelen in de woonruimte bij.

Het feit dat alleen problemen bij het normale gebruik van de woning worden gecompenseerd, houdt in dat geen rekening wordt gehouden met voorzieningen met uitsluitend een therapeutisch doel (bijvoorbeeld dialyseruimten of therapeutisch baden).

Evenmin wordt er rekening gehouden met problemen die een incidenteel karakter hebben, dan wel voorzieningen die puur als noodvoorziening hebben te gelden (bijvoorbeeld incidenteel gebruikte en niet-essentiële onderdelen van de woning, respectievelijk vluchtvoorzieningen of branddeuren). Ook ten behoeve van het gebruik van hobbyruimten en studeerkamers worden geen compenserende woonvoorzieningen getroffen, aangezien het daarbij niet gaat om ruimten met een elementaire woonfunctie.

Uitzondering op het beginsel dat woonvoorzieningen worden verstrekt ter compensatie van problemen bij het normale gebruik van de woning vormt de uitraaskamer. Deze voorziening heeft een specifiek doel, namelijk het tot rust doen komen van personen met een specifieke beperking.

Bij een indicatiestelling voor woonvoorzieningen wordt integraal beoordeeld in hoeverre Hbh en AWBZ-functies kunnen voorzien in respectievelijk compensatie en oplossing van de ondervonden woonproblematiek. Verder wordt – conform de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep onder de Wvg – beoordeeld in hoeverre de problematiek kan worden opgelost door redelijkerwijs te vergen inspanningen van huisgenoten, inclusief het treffen van redelijkerwijs te vergen oppasmaatregelen van ouders. Verder wordt rekening gehouden met algemeen gebruikelijke oplossingen, zoals een andere organisatie van taken en een herschikking van de inrichting, dan wel wijziging van de opstelling van inrichtingselementen in de woning.

2.3 Beperkingen

Hoofdverblijf

In artikel 19, eerste lid van de verordening is bepaald dat woonvoorzieningen slechts verleend worden voor hoofdverblijven. Het hoofdverblijf is de woonruimte, bestemd en geschikt voor permanente bewoning, waar de betrokkene zijn vaste woon- en verblijfplaats heeft en in de gemeentelijke basisadministratie staat ingeschreven dan wel zal staan ingeschreven. Ook kan het gaan om het feitelijke adres, indien de betrokkene een briefadres heeft. De gemeente waar de woning staat, heeft compensatieplicht, behalve in de situatie waarin de persoon uit de Wmo-doelgroep verhuist van de ene gemeente naar een andere gemeente. Een aanvraag voor een woonvoorziening in de vorm van een verhuiskostenvergoeding behoort dan tot de compensatieplicht van de vertrekgemeente.

In uitzonderingssituaties is er sprake van twee hoofdverblijven. Daarbij moet worden gedacht aan gehandicapte kinderen van gescheiden ouders, die in co-ouderschap door beide ouders worden opgevoed en daadwerkelijk de ene helft van de tijd bij de ene ouder wonen en de andere helft van de tijd bij de andere ouder. Alleen in die situatie kunnen in beide ouderlijke woningen woonvoorzieningen getroffen worden, dus niet in situaties waarin sprake is van bezoekenregelingen. Als de woningen van de ouders in een dergelijke situatie in twee verschillende gemeenten zijn gesitueerd, rust de compensatieplicht alleen op de gemeente waar de woning van de betreffende ouder is gelegen.

Artikel 19 biedt in de leden 2 tot en met 5 een uitzondering op deze hoofdregel. Omdat het gaat om een bovenwettelijke bepaling betreft het uitsluitend de in het vijfde lid genoemde zaken, te weten het kunnen bereiken van de woning, de woonkamer en een toilet. Bereiken moet daarbij letterlijk worden opgevat: het gaat niet om gebruiken maar om bereiken. Bedacht moet worden dat gebruiken vaak hoge kosten met zich meebrengt, hetgeen niet past bij een bovenwettelijke taak.

Overige beperkingen ten aanzien van woonvoorzieningen

Als het gaat om woonvoorzieningen, is er nog een aantal beperkingen, zoals in de verordening vastgelegd in artikel 20.

De onder a genoemde beperking ziet vooral op situaties waarbij vanuit een aangepaste en geschikte woning verhuist wordt naar een niet of minder aangepaste en geschikte woning. Deze verhuizingen van adequaat naar inadequaat kunnen alleen leiden tot aanpassingen als daar een belangrijke reden voor is. Daaronder kan verstaan worden het aannemen van een functie op een zodanige afstand dat verhuizen noodzakelijk is, de situatie na een echtscheiding waarbij de aangepaste woning niet meer bewoond kan blijven worden enzovoort. In deze uitzonderingssituaties mag verwacht worden dat de

aanvrager tevoren contact opneemt met de gemeente, zodat de gemeente mee kan bepalen wat de goedkoopst-adequate oplossing is.

Onder b wordt aangegeven dat bij verhuizing (uiteraard) gezocht wordt naar de meest geschikte woning, gezien de omstandigheden van betrokkene. Dat betekent dat als er een keuze is tussen een geschikte en een minder of niet geschikte woning, gekozen dient te worden voor de geschikte woning. Gebeurt dat niet, dan zal dat aanleiding zijn tot afwijzing. Daarbij kan meegewogen worden of tevoren overleg heeft plaatsgevonden. Ook kan rekening gehouden worden met kennis die een gemeente heeft van op enig moment beschikbare geschikte woningen.

Aanpassingen aan gemeenschappelijke ruimten kunnen, zo blijkt uit de jurisprudentie, gelimiteerd worden. Dit is uitgewerkt onder c. Financiële tegemoetkomingen kunnen hiervoor wel worden verleend, indien zonder de tegemoetkoming de woonruimte voor de persoon met beperkingen ontoegankelijk zou blijven. Er kan worden gedacht aan de volgende aanpassingen:

- verbreding van toegangsdeuren;
- aanbrengen van elektrische deuropeners;
- aanleg van een hellingbaan van de openbare weg naar de toegang van het gebouw, mits de woningen in het gebouw te bereiken zijn met een rolstoel;
- plaatsen van drempelhulpen en vlonders;
- aanbrengen van een extra trapleuning bij een portiekwoning;
- realisatie van een opstelplaats voor een rolstoel bij de toegangsdeur van het woongebouw.

Onder d worden uitzonderingen gemaakt voor woonvoorzieningen die te voorzien zijn. Op dit punt wordt sterk aangesloten bij de eigen verantwoordelijkheid van de aanvragers. Wie weet dat traplopen, wat nu al lastig is, binnen vijf jaar onmogelijk gaat worden, moet op tijd maatregelen nemen. Wachten tot het niet langer kan, gaat aan deze eigen verantwoordelijkheid voorbij en kan daarom aanleiding zijn tot afwijzing.

Het laatste punt, onder e, tenslotte, is bij de verhuiskostenvergoeding al besproken.

2.4 Overige woonvoorzieningen

Uitbreiding van ruimten

Als het gaat om uitbreiding van ruimten worden de volgende maxima aangehouden, tenzij medische noodzaak een ander maximum vergt. Uiteraard dient dat door een onafhankelijk adviserend arts aangegeven te worden:

<i>Soort vertrek</i>	<i>Bij aanbouw (aantal m2)</i>	<i>Bij uitbreiding (aantal m2)</i>
woonkamer	30	6
keuken	10	4
éénpersoonsslaapkamer	10	4
tweepersoonsslaapkamer	18	4
toilet ruimte	2	1
badkamer		
- wastafelruimte	2	1
- doucheruimte	3	2
entree/hal/gang	5	2
berging	6	4

Bouwkundige en niet-bouwkundige voorzieningen

Of de aanvrager in aanmerking komt voor een losse (roerende) of een vaste (onroerende) woonvoorziening, hangt af van de bouwkundige situatie van de woning en van de ondervonden beperkingen en belemmeringen. Het gaat bij losse woonvoorzieningen bijvoorbeeld om tilliften, badliften, douche-/toiletstoelen, douchestretchers, badtransferplanken. Waar mogelijk, zal uit oogpunt

van herbruikbaarheid gekozen worden voor verstrekking van losse woonvoorzieningen. Zoals al vermeld, gaat het hier niet om inrichtingselementen. De losse woonvoorziening moet voorzien in een oplossing voor een elementaire woonfunctie, die eventueel ook kan worden geboden door middel van een bouwkundige voorziening. Meestal zal de losse voorziening een goedkoop en adequaat alternatief zijn voor een vaste voorziening. Een voorbeeld: in plaats van een vaste plafondlift als transferhulpmiddel kan ook een losse tillift worden verstrekt of een transferplank. Ook zal bij voorkeur met losse voorzieningen worden gewerkt in situaties, waarin mensen wachten op opname in een zorginstelling of in andere situaties waarin de voorziening langdurig noodzakelijk is, maar waarin de verstrekking van vaste woonvoorzieningen als risico met zich meebrengt dat deze voorziening op zichzelf niet efficiënt is. Voorbeelden zijn terminale situaties, maar ook situaties waarin mensen in een slooppand wonen.

Woningsanering in verband met COPD

Financiële tegemoetkoming voor woningsanering

Men kan in aanmerking komen voor een financiële tegemoetkoming voor woningsanering die als gevolg van allergie, astma of chronische bronchitis (COPD) noodzakelijk is. Sanering is slechts mogelijk als een duidelijke diagnose is gesteld door een arts. De noodzaak voor het verstrekken van een vergoeding wordt, mede in relatie tot levenspatroon en leefregels, woninginrichting en ventilatiemogelijkheden en -gedrag bepaald. Het college kan hierover advies vragen, eventueel met inschakeling van een gespecialiseerde long-verpleegkundige. Verwacht wordt dat de betrokkene zich in het vervolg bij de aanschaf van nieuwe materialen aan het programma van eisen voor de woninginrichting zal houden. Ook mag verwacht worden dat betrokkene zelf maatregelen treft ter voorkoming van COPD-klachten.

In de regel kan een vergoeding worden verstrekt indien:

- de aanvrager bij de aanschaf niet van tevoren had kunnen weten dat COPD zou ontstaan/verergeren;
- vervanging van het artikel medisch gezien op zeer korte termijn noodzakelijk is.

Geen vergoeding wordt verstrekt indien:

- het treffen van een voorziening niet tot verbetering van de situatie van de cliënt leidt;
- de cliënt bij aanschaf van het artikel redelijkerwijs had kunnen weten dat hij overgevoelig op bepaalde stoffen zou reageren.

De woningsanering betreft in de regel het vervangen van tapijt in het slaapvertrek. De woonkamer kan ook worden gesaneerd, indien de aanvrager jonger is dan vier jaar.

Afschrijvingstermijn

Een vergoeding wordt alleen verstrekt in die gevallen dat de te vervangen stoffering nog niet is afgeschreven. Indien een artikel is afgeschreven (in de regel na acht jaar) wordt geen financiële tegemoetkoming verleend.

Hierbij wordt voor de hoogte van de vergoeding als volgt rekening gehouden met de reeds verlopen afschrijvingsperiode. De vergoeding bedraagt een percentage van de kosten, afhankelijk van de afschrijvingsperiode:

- 100 %, indien het artikel nieuwer is dan twee jaar;
- 75 %, indien het artikel tussen de twee en vier jaar oud is;
- 50 %, indien het artikel tussen de vier en zes jaar oud is;
- 25 %, indien het artikel tussen de zes en acht jaar oud is.

- Indien het artikel acht jaar of ouder is, wordt geen vergoeding verstrekt.
- Hetzelfde geldt bij verhuizing, omdat bij verhuizing de woning opnieuw moet worden ingericht en dan rekening kan worden gehouden met de ondervonden klachten.

Normbedrag

Er wordt een normbedrag gehanteerd.

Uitraasruimte

De uitraasruimte was voorheen, onder de Wvg, omschreven in de wet zelf, maar is onder het Wmo-regime omschreven in artikel 15 van de verordening. Het gaat om een ruimte die alleen ten behoeve van de persoon met een aantoonbare gedragsstoornis noodzakelijk is, om hem/haar tot rust te doen komen. Dit vloeit ook voort uit de algemene beperking dat individuele Wmo-voorzieningen in hoofdzaak op het individu gericht zijn.

De uitraasruimte is dus uitdrukkelijk niet bedoeld om overlast voor huisgenoten te beperken, hoewel dat wel een neveneffect kan zijn van verstrekking.

Met het oog op de beperking, de gedragsstoornis met ernstig ontremd gedrag tot gevolg, zal de ruimte in de regel beperkt van omvang zijn. Aanwezige voorzieningen zijn gericht op het doel van de uitraaskamer, het tot rust laten komen. Doorgaans zal de ruimte daarom prikkelarm en veilig moeten zijn, en tevens zijn uitgerust met voorzieningen die toezicht mogelijk maken. Voor zover dat geen technische apparatuur is, kan dat onder de voorziening vallen.

Op basis van deskundigenadvies (met name een advies van een onafhankelijk psycholoog of orthopedagoog kan van belang zijn) zal op individuele basis worden vastgesteld aan welke eisen de uitraasruimte moet voldoen. Waar mogelijk zullen bestaande ruimten worden aangepast, bijvoorbeeld de slaapkamer van de persoon voor wie de uitraaskamer nodig is.

2.5 Procedure bij een bouwkundige aanpassing

Procedure bij een aanvraag van een woningaanpassing

1. Vaststellen programma van eisen

Nadat de aanvraag is ingediend, wordt een indicatie gesteld, waarbij een gemeentelijke functionaris met ergonomische, sociale en bouwtechnische deskundigheid of een externe adviseur een programma van eisen voor de goedkoopst adequate woningaanpassing opstelt. De woningeigenaar vraagt op basis van dat programma van eisen één (indien het een woning van de woningbouwvereniging betreft) of enkele (indien het een eigen woning betreft) offertes bij een aannemer op.

2. Beoordeling

Het college beoordeelt welke offerte de goedkoopst-adequate oplossing biedt. De gemeente beoordeelt welke bouwofferte in aanmerking komt voor het verlenen van een financiële tegemoetkoming of als basis geldt voor het vaststellen van het pgb.

3. Toestemming

Het college geeft vervolgens toestemming voor de woningaanpassing, op voorwaarde dat niet reeds zonder toestemming een begin is gemaakt met de werkzaamheden waarop de financiële tegemoetkoming of het pgb betrekking heeft.

4. Uitvoering

De woningeigenaar is verantwoordelijk voor de uitvoering van de woningaanpassing conform het programma van eisen.

5. Controle

Het college verleent slechts een pgb of een financiële tegemoetkoming voor een woningaanpassing, indien de door het college aangewezen personen toegang is verstrekt tot de woonruimte waar de woningaanpassing wordt verricht. Controle vindt in beide gevallen achteraf plaats. De genoemde personen moeten ook inzicht krijgen in bescheiden en tekeningen, welke betrekking hebben op de woningaanpassing. En zij moeten de gelegenheid krijgen de woningaanpassing te controleren.

6. *Uitbetaling aan de woningeigenaar en gereedmelding*

De financiële tegemoetkoming wordt uitbetaald aan de woningeigenaar. Terstond na de voltooiing van de werkzaamheden, doch uiterlijk binnen twaalf maanden na het afgeven van de beschikking, dan wel na het verlenen van toestemming voor het aanpassen van de woning, verklaart diegene aan wie de financiële tegemoetkoming wordt uitbetaald (de woningeigenaar) aan het college dat de bedoelde werkzaamheden zijn voltooid (de gereedmelding). Deze gereedmelding is tevens een verzoek om vaststelling en uitbetaling van de financiële tegemoetkoming. De gereedmelding gaat vergezeld van een verklaring dat bij het treffen van de voorziening is voldaan aan de voorwaarden waaronder het pgb of de financiële tegemoetkoming is verleend. Degene aan wie het pgb of de financiële tegemoetkoming wordt uitbetaald, dient gedurende een periode van vijf jaar alle rekeningen en betalingsbewijzen met betrekking tot de werkzaamheden ter controle beschikbaar te houden.

2.6 Voorwaarden voor verstrekking van een pgb en uitbetaling van een financiële tegemoetkoming

Om te bewerkstelligen dat de woningaanpassing wordt uitgevoerd conform het programma van eisen en er aldus een adequate aanpassing wordt verstrekt, is een aantal voorwaarden gesteld om de toegekende tegemoetkoming ook daadwerkelijk uit te betalen. De voorwaarden moeten ook door middel van de beschikking aan de aanvrager en eventueel aan de woningeigenaar, als die niet de aanvrager is, worden bekendgemaakt.

De volgende voorwaarden zijn van toepassing:

- a. Er mag niet reeds voorafgaand aan de beschikking een begin worden gemaakt met de uitvoering van de werkzaamheden, waarop de financiële tegemoetkoming betrekking heeft, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het college.
- b. Aan door het college aangewezen personen wordt door de eigenaar of huurder toegang verstrekt tot de woonruimte waar de woningaanpassing wordt aangebracht.
- c. Aan de onder b genoemde personen wordt inzicht wordt geboden in bescheiden en tekeningen, welke betrekking hebben op de woningaanpassing.
- d. Aan de onder b genoemde personen wordt de gelegenheid geboden tot het controleren van de woningaanpassing.
- e. Terstond na de voltooiing van de werkzaamheden, doch uiterlijk binnen twaalf maanden na het toekennen van de financiële tegemoetkoming, verklaart de gerechtigde van de financiële tegemoetkoming aan het college dat de bedoelde werkzaamheden zijn voltooid conform het programma van eisen (PvE).
- f. De gereedmelding is tevens een verzoek om vaststelling en uitbetaling van de financiële tegemoetkoming.
- g. De gereedmelding gaat vergezeld van een verklaring dat bij het treffen van de voorzieningen is voldaan aan de voorwaarden waaronder de financiële tegemoetkoming is verleend. Alle rekeningen en betalingsbewijzen worden bijgevoegd.

2.7 Kosten van woningaanpassingen

De volgende kosten in het kader van een woningaanpassing kunnen in aanmerking worden genomen bij de vaststelling van het pgb of de financiële tegemoetkoming:

1. de aanneemsom (hierin begrepen de loon- en materiaalkosten) voor het treffen van de voorziening;
2. de risicoverrekening van de loon- en materiaalkosten, met inachtneming van het bepaalde in de Risicoregeling woning- en utiliteitsbouw 1991;
3. het architectenhonorarium tot ten hoogste tien procent van de aanneemsom, met dien verstande dat dit niet hoger is dan het maximale honorarium zoals bepaald in de Standaardvoorwaarden Rechtsverhouding opdrachtgever-architect 1988 (SR 1988) van de Koninklijke Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst Bond van Nederlandse Architecten (BNA). Alleen in die gevallen dat het noodzakelijk is dat een architect voor de woningaanpassing moet worden ingeschakeld, worden deze kosten subsidiabel geacht. Het betreft dan veelal de ingrijpendere woningaanpassingen;

4. de kosten voor het toezicht op de uitvoering, indien dit noodzakelijk is, tot een maximum van twee procent van de aanneemsom;
5. de leges, voor zover deze betrekking hebben op het treffen van de voorziening;
6. de verschuldigde en niet verrekenbare of terugvorderbare omzetbelasting;
7. renteverlies in verband met het verrichten van noodzakelijke betaling aan derden voordat de bijdrage is uitbetaald, voor zover deze verband houdt met de bouw dan wel het treffen van voorzieningen;
8. de prijs van bouwrijpe grond, indien noodzakelijk omdat niet binnen het oorspronkelijke kavel gebouwd kan worden, volgens bijgaande tabel;
9. de door burgemeester en wethouders (schriftelijk) goedgekeurde kostenverhogingen, die ten tijde van de raming van de kosten redelijkerwijs niet voorzien hadden kunnen worden;
10. de kosten in verband met noodzakelijk technisch onderzoek en in verband met adviezen met betrekking tot het verrichten van de aanpassing;
11. de kosten van aansluiting op een openbare nutsvoorziening;
12. eventueel (per geval kan dit worden gezien!) een deel van de administratiekosten die de verhuurder maakt ten behoeve van het treffen van een voorziening voor de aanvrager, voor zover de kosten onder 1 tot en met 11 meer dan € 1.000,-- bedragen; in dat geval gaat het om tien procent van die kosten, met een maximum van € 350,--.

2.8 Opstalverzekering

Bij het vergroten van de woning wordt ervan uitgegaan dat de eigenaar van de woning zijn opstalverzekering aan de hogere herbouwwaarde van de woning aanpast.

3.1 Inleiding

De Hbh is afkomstig uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ), waar Huishoudelijke Verzorging één van de zeven functies was die uitgewerkt werden in het Besluit zorgaanspraken AWBZ. Op 1 januari 2007 is deze functie uit de AWBZ geschrapt (artikel 41, tweede lid Wmo) en in de Wmo (artikel 4, eerste lid, onder a) opgenomen. Hierbij wordt gesproken over “een huishouden te voeren”, waaronder zowel Hbh wordt verstaan als de woonvoorzieningen uit de voormalige Wvg.

Bij dit hoofdstuk van deze beleidsregels horen twee bijlagen:

1. het Protocol Hulp bij het huishouden gemeente Roosendaal;
2. het Protocol Gebruikelijke zorg gemeente Roosendaal.

3.2 Mogelijke voorzieningen

Artikel 8 van de verordening geeft een drietal mogelijk te verstrekken voorzieningen.

Algemene hulp bij het huishouden

Uit artikel 9 van de verordening blijkt dat, indien als gevolg van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek of problemen bij het uitvoeren van de mantelzorg het zelf uitvoeren van één of meer huishoudelijke taken onmogelijk is en de algemene hulp bij het huishouden dit snel en adequaat op kan lossen, men voor deze eerste vorm, algemene hulp bij het huishouden in aanmerking kan komen.

Bij algemene hulp bij het huishouden ligt zodoende het primaat.

Daarvoor is het allereerst noodzakelijk dat deze vorm van hulp binnen de gemeente bestaat. Is dat niet zo, dan vervalt deze vorm van hulp uiteraard automatisch. Is deze vorm van hulp wel aanwezig, dan gaat het, zo meldt de toelichting op artikel 8, om “een snelle en eenvoudige dienstverleningsoplossing zonder veel administratieve rompslomp voor gemeente en aanvrager. Gedacht moet worden aan vormen van direct beschikbare hulp bij het huishouden vanuit bijvoorbeeld een wijksteunpunt met name voor eenvoudige werkzaamheden, al dan niet op basis van een kortdurende hulpbehoefte.”

De regels voor algemene voorzieningen zijn de volgende:

- het gaat om een voorziening die in tijd een korte duur heeft;
- het gaat om een voorziening die betrekking heeft op lichte, niet complexe zorg;
- het gaat om een voorziening ten behoeve van een incidentele zorgbehoefte.

Wat betreft het eerste aspect zal beoordeeld moeten worden of het gaat om een kortdurende voorziening. De grens daarvan ligt bij zes maanden.

Vervolgens moet vastgesteld worden of het gaat om lichte, niet complexe zorg, zoals tijdelijke hulp bij het huishouden na een ziekenhuisopname.

Tot slot kan nagegaan worden of het gaat om een incidentele zorgbehoefte, eveneens zoals bij een periode na een ziekenhuisopname. Hierbij is helder dat de hulp noodzakelijk is: dit wordt aangegeven door de behandelende arts van het ziekenhuis. De duur is beperkt, ook de omvang is beperkt. Een uitgebreide aanvraagprocedure zou in die situatie leiden tot een te lange periode dat men op hulp moet wachten. Met de algemene hulp bij het huishouden kan dit snel en adequaat opgelost worden. Men meldt zich met de verwijfsbrief bij het Wmo-loket. Daar wordt gecontroleerd of de verwijzing er is en of die duidelijk aangeeft wat er overgenomen moet worden, en er wordt nagegaan of er geen huisgenoot is die een en ander over kan nemen. Heeft die controle plaatsgevonden en komt men voor deze hulp in aanmerking, dan wordt deze toegekend en direct in gang gezet.

Hierbij is geen sprake van een keuze voor een pgb. Dit is overigens geen beperking ten opzichte van de situatie onder de AWBZ: ook onder de AWBZ werd bij een vraag die naar verwachting niet langer zou duren dan drie maanden, geen mogelijkheid voor een pgb geboden.

Om administratieve rompslomp te voorkomen, worden er geen eigen bijdragen gevraagd. Er vindt derhalve een eenvoudige toets plaats naar de noodzaak van de hulp. Er wordt direct toegekend en gerealiseerd, hetgeen in een brief wordt bevestigd. Deze brief is geen beschikking, omdat er geen sprake is van het bewerkstelligen van een wijziging in de rechtspositie. Er wordt alleen melding gemaakt van een feitelijke kwestie.

N.B.: Aan het organiseren van een vorm van algemene hulp bij het huishouden is in Roosendaal nog geen uitvoering gegeven, zodat op dit moment alleen de beide andere, hierna genoemde, vormen van hulp bij het huishouden aan de orde zijn!

Hbh in natura of door middel van een persoonsgebonden budget

Artikel 9 van de verordening bepaalt dat, indien de algemene hulp bij het huishouden niet aanwezig is, of indien deze algemene hulp bij het huishouden een onvoldoende oplossing biedt, men in aanmerking kan komen voor Hbh in natura of in de vorm van een pgb, te besteden aan Hbh. Ook in deze situatie moet er sprake zijn van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek of van problemen bij het uitvoeren van de mantelzorg.

Er dient allereerst te worden nagegaan of er sprake is van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek. Die ziekte of dat gebrek kunnen liggen op de terreinen als vermeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 5 en 6 van de Wmo: een beperking of een chronisch psychisch of psychosociaal probleem. De vaststelling hiervan zal op objectieve wijze plaats moeten vinden en in een aantal gevallen op basis van een medische beoordeling. Dan kan het noodzakelijk zijn om advies te vragen aan een medisch adviseur, die daartoe immers de nodige deskundigheid bezit. Daarbij dient bijzondere aandacht te bestaan voor de zogenaamde medisch moeilijk te objectiveren aandoeningen (mmoa's), waarbij gewaakt moet worden voor het verlenen van anti-revaliderende hulp.

Daarnaast kan eventueel ook Hbh verstrekt worden in situaties dat de mantelzorger problemen heeft bij de uitvoering daarvan. In situaties dat die problemen (deels) opgelost kunnen worden door het toekennen van Hbh is dat een reden voor toekenning. Daarbij dient ervan uitgegaan te worden dat de Hbh plaatsvindt bij de hulpvrager, die de mantelzorg ontvangt, en niet bij de mantelzorger thuis.

Is er sprake van aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek dan komt men in principe in aanmerking voor Hbh, voor zover er althans geen sprake is van gebruikelijke zorg.

3.3 Gebruikelijke zorg en omvang van de Hbh

Artikel 10 van de verordening bepaalt dat men *“niet in aanmerking komt voor hulp bij het huishouden als tot de leefeenheid waar deze persoon deel van uitmaakt een of meer huisgenoten behoren die wel in staat zijn het huishoudelijk werk te verrichten”*. Deze beperking heet ‘gebruikelijke zorg’. Dit is overgenomen uit de beleidsregels zoals het CIZ die hanteerde ten aanzien van de functie Huishoudelijke Verzorging in de AWBZ (tot de invoering van de Wmo)

Gebruikelijke zorg wil zeggen dat, als de hulpvrager huisgenoten heeft die het huishoudelijk werk over kunnen nemen, deze huisgenoten verondersteld worden dit door een herverdeling van taken te doen, zodat er geen of minder ruimte is om Hbh te indiceren. Dit principe is gebaseerd op de achterliggende gedachte dat een leefeenheid in gezamenlijkheid verantwoordelijk is voor het huishoudelijke werk. Dat betekent dat, indien degene die gewend is het huishoudelijk werk te doen hiertoe niet meer in staat is, andere leden van de leefeenheid verondersteld worden dit over te nemen.

Dit principe heeft een verplichtend karakter en betreft alle huisgenoten ouder dan 18 jaar. Vanaf 18 jaar wordt men verondersteld in verband met studie op kamers te kunnen wonen en een eenpersoonshuishouden te kunnen draaien. Vanaf 23 jaar wordt men verondersteld een volledig meerpersoonshuishouden te kunnen draaien. Onder 18 jaar wordt men verondersteld te helpen bij lichte huishoudelijke werkzaamheden, zoals het bijhouden van de eigen kamer, het helpen dekken van de tafel, het helpen bij de afwas enzovoort. Ook met deze activiteiten kan rekening gehouden worden bij de indicatie.

Daarbij wordt er geen rekening mee gehouden of men dat al dan niet wil of al dan niet gewend is te doen. In situaties dat personen uit de leefeenheid, die nog nooit huishoudelijk werk hebben gedaan, dit niet kunnen, kan via een tijdelijke indicatie hulp geboden worden bij het aanleren hiervan. De taak wordt dan niet overgenomen maar via instructies van een zorgaanbieder gestuurd.

Ook studie of werkzaamheden vormen in principe geen reden om van de gebruikelijke zorg af te zien. Immers, iedereen die werkt, zal naast zijn werk het huishouden moeten doen of hier eigen oplossingen voor moeten zoeken (zoals het inhuren van particuliere hulp). Dat geldt ook voor tweeverdieners. Ook ouderen die in staat zijn tot het verrichten van huishoudelijk werk, vallen onder de gebruikelijke zorg. Een (zeer) hoge leeftijd kan onder omstandigheden aanleiding zijn om niet te vragen het huishoudelijk werk aan te leren.

Bij werkenden wordt geen rekening gehouden met zeer drukke werkzaamheden en (zeer) lange werkweken. Over het algemeen kan alleen rekening worden gehouden met personen die vanwege hun werkzaamheden langdurig van huis zijn. Daardoor zijn zij immers *de facto* niet in staat het huishoudelijke werk over te nemen. Maar in alle situaties dat daarbij sprake is van een eigen keuze, zal daar geen rekening mee worden gehouden. De afwezigheid moet een verplichtend karakter hebben. Voorbeelden: chauffeurs die op het buitenland reizen, medewerkers in de off-shore of marinemensen die méér dan zeven dagen achtereen van huis zijn. Onder personen die lid zijn van de leefeenheid worden niet verstaan personen die een (pension-) kamer huren. Het moet bij gebruikelijke zorg gaan om personen die in generlei sociale of familiebetrekking staan tot elkaar, en er moet daadwerkelijk een huurovereenkomst onder liggen. In die situaties worden overigens de werkzaamheden ten aanzien van de huurder door de verhuurder als zijnde beroepsmatig niet geïndiceerd!

Er zijn situaties die op een grensgebied liggen. Bij kloostergemeenschappen bijvoorbeeld is wel sprake van een leefeenheid, maar is er over het algemeen een taakverdeling die zich niet leent voor overname van huishoudelijke taken. In die situatie kan wel geïndiceerd worden voor bijvoorbeeld het schoonmaken van de eigen kamer, indien men dit niet zelf meer kan. Gemeenschappelijke ruimten die kenmerkend zijn voor kloosters, kunnen niet worden geïndiceerd omdat zij het niveau sociale woningbouw te boven gaan (bibliotheken, gebedsruimten, gemeenschapsruimten, refters) en behoren tot de eigen verantwoordelijkheid van de gemeenschap.

Indien iemand een AWBZ-indicatie voor de functie Verblijf heeft, is een separate indicatie voor Hbh niet meer aan de orde, omdat deze voorziening is verdisconteerd in de functie Verblijf. Alleen bij wijze van overbrugging van de periode dat de functie Verblijf nog niet 'verzilverd' kan worden, kan Hbh worden toegekend.

Is er geen sprake van gebruikelijke zorg, dan dient de omvang van de Hbh te worden vastgesteld. Hiervoor moet bepaald worden welke activiteiten de hulpvrager zelf niet kan uitvoeren en welke normtijden hiervoor gelden. Er is, in navolging van de AWBZ, gekozen voor normtijden om een uitgangspunt te hebben voor de omvang van de verschillende taken die in het huishoudelijk werk verricht moeten worden.

De in het Protocol Hulp bij het huishouden aangegeven normtijden worden gehanteerd. Deze normtijden zijn afkomstig uit het Protocol Huishoudelijke Verzorging van het CIZ. De normtijden zijn zodoende samengesteld in overleg met de landelijke koepel van thuiszorginstellingen. De gemeente neemt deze normering over door vaststelling en hantering van het Protocol Hulp bij het huishouden.

Zowel de gebruikelijke zorg als de omvang van de Hbh zijn in de bijgevoegde protocollen uitgewerkt. Het Protocol Gebruikelijke zorg gemeente Roosendaal en het Protocol Hulp bij het huishouden gemeente Roosendaal zijn te beschouwen als bijlagen bij de onderhavige beleidsregels.

3.4 Voorliggende voorzieningen

Bij al deze onderdelen geldt dat voorliggende voorzieningen voorgaan, zoals de naam al aangeeft. Op basis van de hardheidsclausule kan in bijzondere situaties overigens altijd – mits geïndividualiseerd – van deze regels worden afgeweken.

Aan de hand van de normtijden, zoals genoemd in het Protocol Hulp bij het huishouden gemeente Roosendaal, kan voor de individuele situatie worden bepaald hoeveel tijd noodzakelijk is.

De gemeente Roosendaal heeft gekozen voor de mogelijkheid van vaststelling van de benodigde Hbh in uren, afgerond op halve uren (artikel 11 van de verordening). Bij toekenning in uren worden de normtijden van de verschillende onderdelen inclusief meer-/mindertijd opgeteld en is dat het in principe toe te kennen aantal uren, afgerond op halve uren.

De toekenning is in principe, omdat er wel nog gekeken dient te worden naar voorliggende voorzieningen. Voorliggende voorzieningen kunnen bijvoorbeeld worden gevonden in: kinderopvang (crèche, kinderdagverblijf, overblijfmogelijkheden op school, voor- of naschoolse opvang); oppascentrales; maaltijddiensten; hondenuitlaat-service; boodschappendiensten enzovoort. De voorliggende voorziening moet ter plaatse wel daadwerkelijk beschikbaar zijn.

Niet relevant is of men gebruik wil maken van een voorliggende voorziening. Ook is in principe niet relevant welke kosten aan de voorliggende voorziening zijn verbonden, tenzij sprake zou kunnen zijn van een zogenaamd extreem laag inkomen beneden de geldende inkomensgrenzen, zoals die zijn opgenomen in artikel 5 van het Besluit.

Indien het gaat om zorg in natura, dan kan de toe te kennen Hbh (bij beschikking) worden toegekend en dus tevens doorgegeven worden aan de instelling die deze gaat verzorgen. Hierbij is relevant dat de instelling de inhoudelijke opbouw van de indicatie kent. Daardoor kan voorkomen worden dat activiteiten worden uitgevoerd waarvoor geen hulp is toegekend.

Omdat sprake is van een eigen bijdrage moeten de benodigde gegevens worden doorgegeven aan het CAK, dat de eigen bijdragen int.

Gaat het om een pgb, dan kan, indien aan het gestelde in artikel 6 van de verordening is of kan worden voldaan en er geen overwegende bezwaren bestaan, het pgb (bij beschikking) worden toegekend en kan ingevolge het tweede lid van dit artikel tot uitbetaling worden overgegaan. Ook in deze situatie dienen de benodigde gegevens voor het innen van de eigen bijdrage aan het CAK te worden doorgegeven.

4.1 Vormen van vervoersvoorzieningen

In artikel 22 van de verordening wordt bepaald welke vervoersvoorzieningen worden verstrekt. Dat betekent dat er naast voorzieningen in natura en persoonsgebonden budgetten ten behoeve van vervoersvoorzieningen ook algemene vervoersvoorzieningen toegekend kunnen worden. Uit artikel 23 van de verordening blijkt verder dat er een primaat ligt bij die algemene voorzieningen, met daarna een primaat voor het collectief vervoer.

Dat betekent dat bij het bestaan van vervoersproblemen altijd eerst gekeken wordt of algemene voorzieningen een snelle en eenvoudige oplossing kunnen bieden. Indien dat niet het geval is, wordt eerst gekeken of collectief vervoer het probleem kan oplossen. Is dat ook niet het geval, dan komen andere voorzieningen in aanmerking.

Algemene voorzieningen

Algemene voorzieningen zijn voorzieningen die een probleem snel en effectief op kunnen lossen.

De regels voor algemene voorzieningen zijn de volgende:

- het gaat om een voorziening voor de korte duur;
- het gaat om een voorziening die betrekking heeft op lichte, niet complexe zorg;
- het gaat om een voorziening ten behoeve van een incidentele zorgbehoefte.

Algemene voorzieningen op het terrein van vervoer moeten veelal nog ontwikkeld worden. Te denken valt aan een scootmobielpool voor personen die slechts in beperkte mate van een scootmobiel gebruik kunnen/willen maken. Voor hen kan een dergelijke pool een adequate oplossing zijn, terwijl daar tegenover staat dat bespaard wordt in vergelijking met permanent verstrekte scootmobiele. Het gaat dus om (zeer) incidenteel gebruik. Bij de toelatingstoets hoort in ieder geval het antwoord op de vraag of betrokkene veilig van de voorziening gebruik kan maken. Indien nodig, is bij aflevering (en ophalen) van de voorziening een beperkte (aanvullende) instructie mogelijk.

Bij algemene voorzieningen geldt dat wie daar niet mee geholpen denkt te zijn uiteraard altijd een aanvraag kan indienen. Dan geldt echter de reguliere aanvraagprocedure.

Primaat van het collectief vervoer

Als een algemene voorziening geen voldoende oplossing biedt, of als naast een algemene voorziening nog andere vervoersvoorzieningen nodig zijn, geldt het primaat van het collectief vervoer. Ingevolge dit primaat komt een persoon met beperkingen die het openbaar vervoer niet kan bereiken of daarvan geen gebruik kan maken allereerst – indien dit medisch mogelijk is – in aanmerking voor collectief vervoer.

De uitdrukking 'het openbaar vervoer niet kunnen bereiken of geen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer' wordt door de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep geoperationaliseerd door middel van het loopafstandscriterium 'maximale loopafstand 800 meter'. Kan men geen 800 meter zelfstandig, al dan niet met hulpmiddelen en in een redelijk tempo, afleggen, dan wordt men verondersteld het openbaar vervoer niet te kunnen bereiken. Kan men dat wel, maar is het onmogelijk om in het openbaar vervoer te komen, dan komt men ook voor vervoersvoorzieningen in aanmerking. Er ligt overigens geen letterlijke relatie met het openbaar vervoer. Het opheffen van een buslijn, waardoor een halte op grote(re) afstand komt te liggen, is geen aanleiding om een vervoersvoorziening te verstrekken. Indien nog gefietst kan worden over grotere afstanden, kan hier ook rekening mee worden gehouden.

Komt men op grond van deze criteria voor een vervoersvoorziening in aanmerking, dan zijn er twee terreinen waarop vervoer mogelijk is. Het eerste terrein is het vervoer voor de korte afstand, in de woonomgeving, het 'loop- en fietsvervoer'. Het tweede terrein is het vervoer voor de wat langere afstand, de afstand waarvoor niet-gehandicapten het openbaar vervoer zouden kunnen nemen. Als op beide terreinen problemen bestaan, moet op beide terreinen bekeken worden welke oplossingen noodzakelijk zijn. Bij personen met een zeer beperkte loopafstand (dat is een loopafstand tot maximaal 100 meter) moet ingevolge de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep op beide

terreinen een oplossing worden geboden. Dit wil overigens niet zeggen dat dit niet hoeft bij mensen met een grotere loopafstand, maar tot 100 meter is het dwingend voorgeschreven!

Wie problemen heeft op de afstanden gelijklopend met het openbaar vervoer, komt op basis van artikel 24 van de verordening in aanmerking voor collectief vervoer, indien dit medisch gezien adequaat is. Dat zal het in zeer veel gevallen zijn: uit de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep blijkt dat alleen bij onbeheersbare incontinentie (hetgeen zelden voorkomt), bij ernstige gedragsproblemen of in andere uitzonderlijke situaties collectief vervoer niet adequaat geacht moet worden. In bijna alle andere situaties is collectief vervoer de eerste voorziening die in aanmerking komt.

De Tweede Kamer heeft op 29 maart 2006 tijdens een Algemeen Overleg over het bovenregionaal vervoer Valys uitgesproken dat bij aanwezigheid van collectief vervoer geen pgb hoeft te worden verstrekt, aangezien het niet de bedoeling is het collectief vervoer in gevaar te brengen.

Voor de voorzieningen die vergelijkbaar zijn met het openbaar vervoer, zoals het collectief vervoer, geldt dat uitsluitend rekening gehouden moet worden met de verplaatsingen in de directe woon- en leefomgeving. Dit kan het beste beschreven worden in te bereiken bestemmingen. Het gaat daarbij om de direct noodzakelijke woon- en leefvoorzieningen, zoals winkels, bank- of geldvoorzieningen (pinautomaten), openbaar vervoer, kerken en zorg- en welzijnsvoorzieningen en dergelijke, waarvan men dagelijks of in ieder geval wekelijks gebruik maakt.

Artikel 26, tweede lid van de verordening geeft, als gevolg van de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep, ook nog aan welke omvang in kilometers geboden moet worden. Op basis van dit artikel moet iedereen tenminste 1.500 kilometer, met een uitloop (bandbreedte) van 500 km naar 2.000 kilometer, af kunnen leggen met de combinatie van verstrekte voorzieningen. Op deze manier wordt een compensatie geboden die voldoet aan de Wvg-jurisprudentie van de Centrale Raad.

Als collectief vervoer niet adequaat of geheel afwezig is, zal een andere voorziening gekozen moeten worden. Het kan dan gaan om een voorziening in natura (een bruikleenauto, een auto-aanpassing, een gesloten buitenwagen) of een pgb, als alternatief voor een voorziening in natura of een geldbedrag bedoeld voor een zelf te regelen voorziening (autokostenvergoeding, taxikostenvergoeding, rolstoeltaxikostenvergoeding).

Voor de verplaatsingen op de korte afstand kan gedacht worden aan een scootmobiel of een driewiel fiets, of aan een pgb om dergelijke voorzieningen aan te schaffen. Voor een scootmobiel moet worden gedacht aan verplaatsingen tot een afstand van maximaal circa vijf kilometer rondom de woning.

Artikel 25 biedt de mogelijkheid om een inkomensgrens te stellen voor bepaalde vervoersvoorzieningen. Afhankelijk van deze keuze kunnen aanvragers met een inkomen boven deze grenzen een auto of daaraan gelijk te stellen vervoersvoorziening niet krijgen.

Bij de verstrekking van een handbewogen rolstoel kan het college bepalen dat de aanvrager een waarborgsom van € 100,- verschuldigd is.

4.2 Doel van het vervoer: in beginsel alleen sociaal vervoer in de eigen woon- of leefomgeving

Leven van alledag in de directe woon- of leefomgeving

De compensatieplicht voor vervoer is in beginsel gericht op het sociaal vervoer, ook wel 'vervoer in het kader van het leven van alledag in de directe woon- of leefomgeving' genoemd. Het gaat in de Wmo in beginsel om verplaatsingen die de gemiddelde Nederlander in zijn/haar eigen woonomgeving maakt, zoals vervoer om boodschappen te doen, vrienden en familie, vervoer naar clubs, sociaal-culturele instellingen en kerken.

Voorzieningen die worden aangevraagd om zich buiten de eigen leefomgeving te kunnen verplaatsen of om voorzieningen mee te nemen, zoals aanhangers en oprijplaten voor het meenemen van scootmobielen of een meeneembare scootmobiel, vallen dan ook niet onder de compensatieplicht.

Recreatieve verplaatsingen kunnen deel uitmaken van het dagelijkse patroon van het leven van alledag. In dat geval wordt met het treffen van een Wmo-vervoersvoorziening ook met deze bestemmingen rekening gehouden. Een vervoersvoorziening die uitsluitend wordt aangevraagd met het oog op recreatie en ontspanning, wordt echter niet in het kader van de Wmo verstrekt. Te denken valt hierbij aan bewoners van een AWBZ-instelling, die de voorziening uitsluitend aanvragen om het vervoer van het jaarlijkse uitje te kunnen bekostigen/regelen.

Onder de Wvg is een uitgebreide jurisprudentie ontstaan uit zaken die handelden om het doel van het vervoer. Deze jurisprudentie behoudt zijn betekenis onder de Wmo en fungeert dan ook als kader voor de Wmo-compensatieplicht.

Vervoer in verband met werk

Bij de beoordeling van aanspraken op vervoersvoorzieningen wordt geen rekening gehouden met een vervoersbehoefte in verband met werk. Voor mensen die in dienstbetrekking werken, en mogelijk voor zelfstandigen, zijn er voorliggende voorzieningen, zoals de voormalige Rea-voorzieningen die zijn overgeheveld naar WAO/WIA, Wajong, Waz en ZW. Deze regelingen worden uitgevoerd door het UWV. Werknemers die werkzaam zijn in de sociale werkvoorzieningen (Wsw) kunnen voor woon-werkverkeer op basis van de cao-Wsw een beroep doen op hun werkgever.

Vervoer in verband met vrijwilligerswerk

Ook een (extra) vervoersbehoefte in verband met vrijwilligerswerk is geen aanleiding voor de verstrekking van vervoersvoorzieningen, zo heeft de Centrale Raad van Beroep bepaald. De Centrale Raad gaat ervan uit dat de vervoerskosten betaald kunnen worden door de organisatie, waarvoor het vrijwilligerswerk verricht wordt.

Vervoer in verband met therapie, dagbehandeling/dagopvang of bezoek aan medische behandelaars

Vervoer van en naar medische behandelaars viel niet onder de Wvg en valt evenmin onder de Wmo. Het is niet te beschouwen als vervoer in het kader van het leven van alledag.

Het vervoer naar bijvoorbeeld dagopvang of dagverzorging valt in principe evenmin onder de Wmo-compensatieplicht. Deze bestemmingen zijn niet te vatten onder de verplaatsingen die mensen – in de regel – van dag tot dag plegen te ondernemen, hoewel er op basis van jurisprudentie spaarzaam uitzonderingen worden gemaakt. Een duidelijke lijn is nog niet te ontdekken, omdat het in die uitspraken om uitzonderlijke gevallen ging.

Aanvragen voor vervoersvoorzieningen met dit doel zullen daarom kritisch moeten worden beoordeeld. Medische noodzaak, het al dan niet (overwegend) therapeutische karakter van de dagopvang en de erkenning/financiering van de dagopvang op basis van de AWBZ spelen volgens de jurisprudentie een rol. Heeft de dagopvang een overwegend therapeutisch karakter, of wordt die erkend of gefinancierd in AWBZ-kader, dan is er aanleiding om het vervoer in verband daarmee niet te beschouwen als vervoer in het kader van het leven van alledag.

Vervoer in verband met het volgen van onderwijs

Vervoer in verband met onderwijs valt evenmin onder de Wmo-compensatieplicht. Er zijn voorliggende voorzieningen, zoals het leerlingenvervoer op grond van de onderwijswetgeving, en voorzieningen die via het UWV worden verstrekt, de voormalige Rea-voorzieningen.

Vervoer van kinderen door ouders met een beperking

Bij de verstrekking van vervoersvoorzieningen moet rekening worden gehouden met het verzorgen van kinderen door ouders met een beperking. Daarbij kan echter ook rekening worden gehouden met alternatieven voor vervoer door de ouders zelf, zo stelt de Centrale Raad van Beroep.

Vervoer voor AWBZ-bewoners

Op basis van artikel 2 van de Wvg werd een wettelijk onderscheid gemaakt tussen de reguliere inwoners van de gemeente en de in de gemeente woonachtige AWBZ-bewoners. Dat onderscheid werd via een ministeriële regeling, de Regeling sociaal vervoer AWBZ-instellingen, voor wat betreft vervoersvoorzieningen weer ongedaan gemaakt voor AWBZ-bewoners.

Onder de Wmo is het wettelijke onderscheid tussen AWBZ-bewoners en de overige inwoners van de gemeente komen te vervallen. Dat houdt overigens niet in dat er op gelijke wijze geoordeeld wordt ten aanzien van de vervoersbehoefte van AWBZ-bewoners. Deze categorie mensen zal in de regel een lagere vervoersbehoefte hebben dan zelfstandig wonenden, omdat zij bijvoorbeeld niet of in mindere mate boodschappen hoeven te doen.

Soms wonen aanvragers in een complex waarin bepaalde voorzieningen – zoals een winkel, een kapper of een recreatieruimte voor diverse sociale activiteiten – zijn ondergebracht of in de dichte nabijheid zijn gerealiseerd. Te denken valt met name aan verzorgingshuizen (eventueel met aanleunwoningen erbij), verpleeghuizen en andere AWBZ-instellingen. Bij dergelijke instellingen vervalt dan ook een aantal 'bestemmingen in het kader van het leven van alledag', omdat daarin op andere wijze wordt voorzien. Ook sommige gezamenlijke sociale activiteiten, waarvoor vervoer nodig is, worden vanuit de AWBZ-instelling georganiseerd, inclusief vervoer. Met deze verminderde vervoersbehoefte wordt bij de beoordeling van aanvragen voor vervoersvoorzieningen dan ook rekening gehouden.

Een en ander betekent dat voor bewoners van een intramurale instelling in een aanzienlijk gedeelte van hun bestemmingen in het kader van het leven van alledag is voorzien. Aan bewoners van een intramurale instelling kan aldus bijvoorbeeld een gehalveerd pgb voor vervoerskosten worden verstrekt. Maar het moet altijd een individuele beschouwing blijven, zeker als blijkt dat er een grote vervoersbehoefte is.

Begeleiding bij het vervoer van AWBZ-bewoners

Ook hier heeft invulling plaatsgevonden op basis van jurisprudentie. Begeleidingskosten kunnen onder de compensatieplicht vallen. Bij AWBZ-bewoners kan er echter rekening gehouden worden met de agogische taak van personeel van de instelling, met name bij gezinsvervangende tehuizen. Ook bij grotere AWBZ-instellingen geldt een beperking van de compensatieplicht ten aanzien van de begeleiding.

Weekendvervoer voor AWBZ-bewoners

Onder de Wvg is de omvang van de zorgplicht voor AWBZ-bewoners in de jurisprudentie geconcretiseerd. Uitgangspunt is een gelijke zorgplicht voor AWBZ-bewoners en overige inwoners van de gemeente. Categoriale beperking van de omvang van de zorgplicht voor AWBZ-bewoners is ook mogelijk, maar daarop moeten uitzonderingen mogelijk zijn voor individuele gevallen. De compensatieplicht zal onder de Wmo voor AWBZ-bewoners niet afwijken van de bestaande jurisprudentie over de zorgplicht.

De reguliere zorgplicht voor vervoer houdt in dat er in beginsel zorgplicht is voor regionaal vervoer voor AWBZ-bewoners, en slechts bij wijze van uitzondering – bij dreigende vereenzaming – zorgplicht voor bovenregionaal vervoer. Bij jonge, verstandelijk gehandicapte AWBZ-bewoners van grote instellingen is deze situatie onder de Wvg-jurisprudentie omgedraaid. Daarbij wordt uitgegaan van een dreigend sociaal isolement, tenzij het tegendeel kan worden aangetoond. Uitgangspunt is dat ook bovenregionaal weekendvervoer van en naar het ouderlijk huis onder de zorgplicht valt.

Voor wat betreft de frequentie wordt in de Wvg-jurisprudentie uitgegaan van bezoek 'om en om', dus de ene week bezoek van ouders aan de instelling, de andere week bezoek van de AWBZ-bewoner aan het ouderlijk huis.

Recreatief vervoer voor AWBZ-bewoners vanuit het ouderlijk huis valt niet onder de Wvg-zorgplicht, zo blijkt uit de uitspraken van de Centrale Raad van Beroep.

5.1 Verplaatsen in en rond de woning

Artikel 4, eerste lid, aanhef en onder b Wmo luidt:

“1. Ter compensatie van de beperkingen die een persoon als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel, 4°, 5° en 6°, ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie, treft het college van burgemeester en wethouders voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die hem in staat stellen:

(...)

b. zich te verplaatsen in en om de woning;

(...).”

Dit verplaatsen in en om de woning kan op verschillende wijzen plaatsvinden: met een rollator, lopend met krukken, met een trippelstoel, of met een rolstoel. Van deze voorzieningen valt uitsluitend de rolstoel onder de Wmo. De andere voorzieningen vallen onder andere wettelijke regelingen en zijn daarom op grond van artikel 3 Wmo uitgesloten.

Er is – net als in de Wvg – van afgezien om een begripsomschrijving van een rolstoel te geven. Het is, ook na jaren proberen, namelijk nog steeds niet gelukt om een goede begripsomschrijving van een rolstoel te formuleren. Daarom onder rolstoel nog steeds verstaan: een voorziening ter verplaatsing in en om de woning, soms ook in de directe woon- en leefomgeving, waarbij het gaat om vier wielen, soms alle vier even groot (een transportrolstoel), soms twee grote wielen achter en twee kleine wielen voor, waarbij de rolstoel met de handen aan de achterste wielen kan worden aangedreven. Maar het blijft een gebrekkige omschrijving. Een rolstoel kan inderdaad met de hand worden aangedreven, maar ook elektrisch. Ook zijn er motoren die op een rolstoel aangebracht kunnen worden om het rijden met de rolstoel te ondersteunen/lichter te maken.

Naast rolstoelen voor verplaatsing zijn er ook rolstoelen, speciaal voor verplaatsing bij sportbeoefening, de zogenaamde sportrolstoelen.

5.2 Vormen van rolstoelvoorzieningen

Artikel 27 van de verordening bepaalt dat er vier mogelijkheden zijn om rolstoelen te verstrekken:

- een algemene rolstoelvoorziening;
- een rolstoel in natura;
- een persoonsgebonden budget, te besteden aan een rolstoel;
- een forfaitair bedrag, te besteden aan een sportrolstoel.

Algemene rolstoelvoorziening

De algemene rolstoelvoorziening is, sinds de invoering van de Wmo, een nieuwe vorm van verstrekking. Deze vorm van verstrekken biedt mogelijkheden voor de aanvragers die een rolstoel niet dagelijks maar incidenteel nodig hebben. Te denken valt aan aanvragers die in en om de woning geen hulpmiddelen nodig hebben, of die zich met andere loophulpmiddelen kunnen verplaatsen, terwijl uitsluitend tijdens een dagje uit of een middagje winkelen de afstanden te groot worden, zodat een rolstoel noodzakelijk is. Dergelijke rolstoelen worden vaak opgeklapt achter in de auto gelegd en slechts gebruikt bij bovenomschreven activiteiten.

Aangezien de eis om voor een rolstoelvoorziening in natura of als pgb in aanmerking te komen is dat ‘dagelijks zittend verplaatsen in en om de woning’ noodzakelijk is, en deze aanvragers daaraan niet voldoen, kan de algemene rolstoelvoorziening een hulpmiddel zijn. Bij een algemene rolstoelvoorziening kunnen rechthebbenden een rolstoel voor één of meer dagen lenen om de gewenste activiteiten mee uit te voeren. Afhankelijk van het gekozen systeem is het ook mogelijk om op bepaalde plaatsen (winkelcentra, stadscentra, centrale (bus)stations et cetera) dit soort rolstoelen of hiermee vergelijkbare voorzieningen (de Ango-stoel bijvoorbeeld) beschikbaar te stellen. Indien aanvragers liever zelf een dergelijke rolstoel voor incidenteel gebruik hebben, kunnen zij gewezen

worden op de uitgebreide tweedehandsmarkt en ook op de mogelijkheid om individueel een dergelijke rolstoel aan te schaffen.

Ook deze algemene voorziening kent – net als de andere algemene voorzieningen – een simpele ‘toegangstoets’, weinig bureaucratie en geen eigen bijdrage. Op eenvoudige wijze kan vastgesteld worden of de wens om van een dergelijke rolstoel gebruik te maken geen contra-indicaties kent. In geval van twijfel kan altijd een normale aanvraagprocedure, inclusief een medisch advies, worden gevraagd. Dit kan ook wanneer de aanvrager dit wenst omdat een eigen rolstoel noodzakelijk geacht wordt.

Rolstoel in natura en pgb

Een algemene rolstoelvoorziening zal een deel van de groep adequaat kunnen bedienen. Voor hen die (veel) vaker of zelfs dagelijks een rolstoel nodig hebben voor verplaatsing in en rond de woning kan op basis van het gestelde in artikel 28, tweede lid van de verordening een rolstoel toegekend worden. Dit kan ingevolge artikel 27 van de verordening, aanhef en onder b en c als voorziening in natura en als pgb.

Bepaald moet worden of er een indicatie is voor een rolstoel en zo ja, in welke vorm. Daarbij is de wens van de aanvrager bepalend en zal een pgb uitsluitend geweigerd worden als sprake is van toepasselijkheid van artikel 6 van de verordening en artikel 3 van het Besluit.

Tot slot is het nog mogelijk een sportrolstoel aan te vragen. Voor een sportrolstoel komt men ingevolge artikel 28, derde lid van de verordening in aanmerking als sportbeoefening zonder sportrolstoel onmogelijk is door aantoonbare beperkingen. Dit om het ook mogelijk te maken aan niet-rolstoelgebruikers via een sportrolstoel aan sport te kunnen doen.

Het gebruik van een sportrolstoel voor teamsporten is helder. Daarnaast zijn er ook individuele sporten (marathon bijvoorbeeld) waar men een sportrolstoel voor aan zal kunnen vragen. Recreatieve activiteiten worden niet onder sport gerekend. De aanvraag voor een sportrolstoel om in de natuur te kunnen zijn, zal dan ook afgewezen worden. Om deze reden wordt wel de eis gesteld dat men actief lid is van een gehandicaptensportvereniging, hoewel dat ook niet alles zegt.

Er moet op gewezen worden dat bij veel gehandicaptensportverenigingen de mogelijkheid geschapen wordt een sportrolstoel te lenen om uit te proberen of een bepaalde sport die aantrekkelijk lijkt ook echt bij iemand past. Dit kan nuttig zijn om te voorkomen dat een aangeschafte rolstoel uiteindelijk niet of nauwelijks gebruikt wordt.

Een sportrolstoel wordt uitsluitend via een forfaitair bedrag verstrekt. Van het bedrag is een deel bedoeld als bijdrage in de aanschaf van een sportrolstoel; een ander deel is bedoeld voor onderhoud. In uitzonderlijke situaties, waarin bijvoorbeeld een elektrische rolstoel noodzakelijk is voor sport, kan met behulp van een beroep op de hardheidsclausule een hoger bedrag worden verstrekt. Dat zal mogelijk zijn als het inkomen de aanschaf van een elektrische sportrolstoel met een pgb niet mogelijk maakt. Een uitgebreide individuele beoordeling is hiervoor noodzakelijk.

Topsport zal, net als bij niet-gehandicaptten, vaak hoge uitgaven vergen voor sporthulpmiddelen. De Wmo is daar niet voor bedoeld. Topsport zal vaak een beroep op sponsoring noodzakelijk maken.

De sportrolstoel is de enige sportvoorziening die wordt verstrekt. Net als onder de Wvg is voor deze beperking gekozen. Volgens vaste jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep in Wvg-verband is dat een terechte keuze. Nu bij invoering van de Wmo geen extra geld beschikbaar is gekomen voor ruimere sportvoorzieningen is deze regel onder de Wmo aangehouden.

Aanspraak op rolstoelvoorzieningen door AWBZ-bewoners

Bewoners van AWBZ-instellingen, die ingevolge artikel 5 van de Wet toelating zorginstellingen zijn erkend, komen ingevolge artikel 29 van de verordening slechts voor een rolstoel in aanmerking, indien zij vanuit de AWBZ geen rolstoel krijgen. Hiervan zal sprake zijn als artikel 15 van het Besluit zorgaanpakken (Bza) AWBZ van toepassing is.

Dit komt erop neer dat de combinatie van verblijf en behandeling, ontvangen in dezelfde instelling, het verblijf in een ziekenhuis en het verblijf in een revalidatiecentrum redenen zijn om een rolstoel uit de AWBZ te ontvangen. Wie in een ziekenhuis of revalidatiecentrum bezig is terug te gaan naar huis zal een rolstoel aan kunnen vragen in het kader van de Wmo.

Door ontwikkelingen als extramuralisering zijn er steeds meer voorzieningen ontstaan, waarbij het niet zonder meer duidelijk is of er sprake is van een toegelaten instelling. In die situatie zal moeten worden nagegaan of op betrokken persoon één of meer facetten van de werking van artikel 15 van het Bza van toepassing is. Hiernaar kan geïnformeerd worden bij de zorgaanbieder of bij het zorgkantoor.

Het is belangrijk om een gedegen onderzoek naar de precieze status van de instelling te doen, omdat de Centrale Raad van Beroep onlangs duidelijk heeft gemaakt in de afbakeningsvragen geen rol meer te willen spelen. Jurisprudentie zal dus geen verdere afbakening doen plaatsvinden. De Raad acht dit primair een taak van de wetgever, nu er een relatief groot overgangsgebied is ontstaan.

6.1 Aanleiding

Bij toekenning van voorzieningen op grond van de Wvg of bij een indicatiestelling ten behoeve van de functie Huishoudelijke Verzorging in het kader van de AWBZ was het begrip 'medische noodzaak' doorslaggevend. Uit de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep op beide terreinen blijkt dat die medische noodzaak in de ogen van de Raad noodzakelijk is om voorzieningen te verstrekken. Dit heeft tot gevolg dat een medisch advies van een onafhankelijk medisch adviseur, ook in de op de Wvg en de AWBZ-functie HV volgende Wmo, van cruciaal belang is. Daarom is hierover een apart hoofdstuk opgenomen.

6.2 Gebruik van artikel 32 van de verordening

Het eerste lid van artikel 32 biedt de basis voor een zorgvuldig onderzoek om te bepalen of er al dan niet sprake is van een medische noodzaak. Uit de jurisprudentie blijkt dat, indien een aanvrager geen medewerking verleent, de aanvraag afgewezen mag worden op grond van de onmogelijkheid om voldoende onderzoek te doen, mits het inderdaad zo is dat zonder dit onderzoek de medische noodzaak niet vast te stellen is. Er zal dus altijd beoordeeld moeten worden of op een andere wijze de medische noodzaak vastgesteld kan worden.

In het tweede lid van dit artikel wordt een aantal situaties genoemd waarin het college de door hem aangewezen adviesinstantie om advies dient te vragen. Met andere woorden: wanneer vraagt de gemeente medisch advies?

- 1) De eerste situatie, genoemd onder a, betreft een aanvrager die nog niet eerder een aanvraag heeft ingediend, dus niet bekend is bij het college. Het belang van deze regel is dat er medisch geobjectiveerd wordt vastgesteld wat er met de aanvrager (medisch) aan de hand is, welke problemen ervaren worden en wat de prognose is. Met deze vaststelling is een kader geschapen van waaruit een verantwoorde compensatie van beperkingen plaats kan vinden.
- 2) Daarnaast wordt steeds als een aanvraag om medische reden wordt afgewezen de medische adviseur om een advies gevraagd (punt b). Zonder een medisch advies zou in deze situatie het besluit onvoldoende gemotiveerd zijn. De rechter zou een dergelijk besluit vernietigen als onvoldoende gemotiveerd.
- 3) Tot slot kan het college altijd op individuele basis aanleiding zien om medisch advies te vragen. Dat zal bijvoorbeeld plaatsvinden bij een progressief ziektebeeld, maar zeker ook bij medisch moeilijk te objectiveren aandoeningen. Per situatie zal dit beoordeeld worden. Bij twijfel wordt altijd een medisch advies gevraagd. Ook inzake complexe aanvragen, bijvoorbeeld aanvragen die betrekking hebben op meerdere voorzieningen, zal een advies worden gevraagd.

Het derde lid van dit artikel bepaalt dat de gegevens die noodzakelijk zijn voor het beoordelen van de aanvraag verschaft moeten worden aan het college. Hierbij kan gedacht worden aan medische gegevens, maar ook aan financiële gegevens of aan medische indicatiegegevens op grond van de AWBZ. Bij medische gegevens komt het frequent voor dat informatie van de behandelende sector noodzakelijk is. Dit kan – zeker als dit schriftelijk moet – geruime tijd in beslag nemen. Dat werkt vertragend op de doorlooptermijn van de aanvraag. Ook in dit soort situaties kan met inschakeling van de aanvrager vaak sneller over de benodigde gegevens beschikt worden, met name indien de aanvrager aan de medische adviseur aangeeft welk (groot) belang hij heeft bij het verstrekken van de gevraagde informatie.

Overigens mag het opvragen van medische gegevens bij de behandelende sector uitsluitend plaatsvinden met toestemming van de aanvrager. Daarbij dient in de verklaring opgenomen te worden welke adviserende arts de gegevens opvraagt, bij welke behandelaren de gegevens opgevraagd worden, om welke gegevens het gaat en met welk doel deze opgevraagd worden.

Het vierde lid bepaalt dat bij de advisering de systematiek, zoals neergelegd in de International Classification of Functions, Disabilities and Impairments, de zogenaamde ICF-classificatie, gebruikt moet worden.

“De ICF is een classificatie van het menselijk functioneren. De classificatie is systematisch geordend in gezondheidsdomeinen en met de gezondheid verband houdende domeinen. Op elk niveau zijn de domeinen verder gegroepeerd op grond van gemeenschappelijke kenmerken, en in een zinvolle ordening geplaatst.”¹

Van de zeer uitgebreide ICF² zijn met name de lijsten met ‘functies’ en ‘activiteiten en participatie’ van belang. Daarom zijn deze lijsten als bijlagen bij dit hoofdstuk gevoegd.

De adviseur dient van de ICF gebruik te maken op de volgende wijze. Door de adviseur wordt allereerst aangegeven om welke stoornissen het bij de aanvrager gaat (de ICF is gericht op functiestoornissen). Het gaat daarbij met name om de zogenaamde classificatie op het tweede niveau, en dan met name in de vorm van de op het tweede niveau aangegeven functies. Een lijst van deze functies is opgenomen in bijlage 1 bij dit hoofdstuk.

Hierbij dienen alleen die functies genoemd te worden die relevant zijn voor de aanvraag, omdat een volledig overzicht geen meerwaarde heeft. Indien dat wel het geval is, moeten ook niet direct relevante functies worden aangegeven.

Problemen met functies leiden tot stoornissen bij activiteiten en participatie. Het is op dit niveau dat de compensatie op basis van de Wmo plaats zal moeten vinden. Ook bij de vermelding van deze stoornissen in ‘activiteiten en participatie’ zal gebruik gemaakt worden van het begrippenkader van de ICF. De indeling van activiteiten en participatie is als bijlage 2 bij dit hoofdstuk opgenomen.

Samengevat betekent dit dat de medische adviseur in het licht van de aanvraag de stoornis en de daaruit volgende beperkingen, evenals de mate van die beperkingen, dient te vermelden, gerelateerd aan de mogelijke compensatie of de te verstrekken voorzieningen, waarbij het vocabulaire van de ICF wordt gebruikt.

Het medische advies wordt door het college beoordeeld en leidt tot een (gedeeltelijke) toekenning of afwijzing van de aangevraagde compensatie/voorziening.

¹ Uit de Nederlandse vertaling van de *International Classification of Functioning, Disability and Health Compilatie*, blz. 22; dit is een toelichting op de ICF, zie <http://www.rivm.nl/who-fic/in/ICFwebuitgave.pdf>;

² <http://www.rivm.nl/who-fic/ICD-O-3.htm>

Bijlage 1 bij hoofdstuk 6. De ICF: FUNCTIES (bron: <http://www.rivm.nl/who-fic/ICD-O-3.htm>)

<p>Hoofdstuk 1 Mentale functies</p> <p><i>Algemene mentale functies.</i> Bewustzijn Oriëntatie Intellectuele functies Globale psychosociale functies Temperament en persoonlijkheid Energie en driften Slaap Algemene mentale functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Specifieke mentale functies.</i> Aandacht Geheugen Psychomotorische functies Stemming Perceptie Denken Hogere cognitieve functies Mentale functies gerelateerd aan taal Mentale functies gerelateerd aan rekenen Bepalen sequentie bij complexe bewegingen Ervaren van zelf en tijd Specifieke mentale functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Mentale functies, anders gespecificeerd Mentale functies, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 2 Sensorische functies en pijn</p> <p><i>Visuele en verwante functies.</i> Visuele functies Functies van aan oog verwante structuren Gewaarwordingen van oog en verwante structuren Visuele en verwante functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Hoofdfuncties en vestibulaire functies</i> Hoofdfuncties Vestibulaire functies Gewaarwordingen gepaard gaande met hoofdfuncties en vestibulaire functies Hoofdfuncties vestibulaire functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Andere sensorische functies</i> Smaak Reuk Proprioceptie Tast Sensorische functies verwant aan temperatuur en andere stimuli Andere sensorische functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Pijn</i> Pijngewaarwording Pijngewaarwording, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Sensorische functies en pijn, anders gespecificeerd Sensorische functies en pijn, niet gespecificeerd.</p>	<p>Hoofdstuk 3 Stem en spraak</p> <p><i>Stem</i> Articulatie Vloeiendheid en ritme van spreken Alternatieve vormen van stemgebruik Stem en spraak, anders gespecificeerd Stem en spraak, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 4 Functies van hart en bloedvatenstelsel. Hematologisch systeem, afweersysteem en ademhalingsstelsel</p> <p><i>Functies van hart en bloedvatenstelsel</i> Hartfuncties Functies van bloedvaten Bloeddruk Functies van hart en bloedvatenstelsel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Functies van hematologisch systeem en afweersysteem</i> Functies van hematologisch systeem Functies van afweersysteem Functies van hematologisch systeem en afweersysteem, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Functies van ademhalingsstelsel</i> Ademhaling Functies van ademhalingsspieren Functies van ademhalingsstelsel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Andere functies en gewaarwordingen van hart en bloedvatenstelsel en ademhalingsstelsel</i> Andere ademhalingsfuncties Inspanningstolerantie Gewaarwordingen gepaard gaande met cardiovasculaire en respiratoire functies Andere functies en gewaarwordingen van hart en bloedvatenstelsel en ademhalingsstelsel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Functies van hart en bloedvatenstelsel, hematologisch systeem, afweersysteem en ademhalingsstelsel, anders gespecificeerd Functies van hart en bloedvatenstelsel, hematologisch systeem, afweersysteem en ademhalingsstelsel, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 5 Functies van spijsverteringsstelsel, metabool stelsel en hormoonstelsel</p> <p><i>Opname van voedsel</i> Vertering Assimilatie Defecatie Handhaving lichaamsgewicht Gewaarwordingen verband houdend met spijsverteringsstelsel Functies van spijsverteringsstelsel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p>
--	--

<p><i>Functies van metabool stelsel en hormoonstelsel</i> Algemene metabole functies Water-, mineraal- en elektrolytenbalans Thermoregulatorische functies Functies van endocriene klieren Functies van metabool stelsel en hormoonstelsel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Functies van spijsverteringsstelsel, metabool stelsel en hormoonstelsel, anders gespecificeerd Functies van spijsverteringsstelsel, metabool stelsel en hormoonstelsel, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 6 Functies van urogenitaal stelsel en reproductieve functies</p> <p><i>Functies gerelateerd aan urine</i> Productie en opslag van urine Functies gerelateerd aan urinelozing Gewaarwordingen gepaard gaande met urinelozing Functies gerelateerd aan urine, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Genitale en reproductieve functies</i> Seksuele functies Functies gerelateerd aan menstruatie Functies gerelateerd aan voortplanting Gewaarwordingen gepaard gaande met genitale en reproductieve functies Genitale en reproductieve functies, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Functies van urogenitaal stelsel en reproductieve functies, anders gespecificeerd Functies van urogenitaal stelsel en reproductieve functies, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 7 Functies van bewegingssysteem en aan beweging verwante functies</p> <p><i>Functies van gewrichten en botten</i> Mobiliteit van gewrichten Stabiliteit van gewrichten Mobiliteit van botten Functies van gewrichten en botten, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Spierfuncties</i> Spiersterkte Spiertonus Spieruithoudingsvermogen Spierfuncties, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Bewegingsfuncties</i> Motorische reflexfuncties Onwillekeurige bewegingsreacties Controle van willekeurige bewegingen Onwillekeurige bewegingen Gangpatroon Gewaarwordingen verband houdend met spieren en bewegingsfuncties Bewegingsfuncties, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Functies van bewegingssysteem en aan beweging verwante functies, anders gespecificeerd Functies van bewegingssysteem en aan beweging verwante functies, niet gespecificeerd</p>	<p>Hoofdstuk 8 Functies van huid en verwante structuren</p> <p><i>Functies van de huid</i> Beschermdende functies van huid Herstelfuncties van huid Andere functies van huid Gewaarwording verband houdend met huid Functies van huid, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Functies van haren en nagels</i> Functies van haar Functies van nagels Functies van haren en nagels, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Functies van huid en verwante structuren, anders gespecificeerd Functies van huid en verwante structuren, niet gespecificeerd</p>
---	--

Bijlage 2 bij hoofdstuk 6. De ICF: ACTIVITEITEN EN PARTICIPATIE

(bron: <http://www.rivm.nl/who-fic/ICD-O-3.htm>)

<p>Hoofdstuk 1 Leren en toepassen van kennis</p> <p><i>Doelbewust gebruiken van zintuigen</i> Gadeslaan Luisteren Doelbewust gebruiken van andere zintuigen Doelbewust gebruiken van zintuigen, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Basaal leren</i> Nadoen Herhalen Leren lezen Leren schrijven Leren rekenen Ontwikkelen van vaardigheden Basaal leren, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Toepassen van kennis</i> Richten van aandacht Denken Lezen Schrijven Rekenen Oplossen van problemen Besluiten nemen Toepassen van kennis, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Leren en toepassen van kennis, anders gespecificeerd Leren en toepassen van kennis, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 2 Algemene taken en eisen</p> <p>Ondernemen van enkelvoudige taak Ondernemen van meervoudige taken Uitvoeren van dagelijkse routinehandelingen Omgaan met stress en andere mentale eisen Algemene taken en eisen, anders gespecificeerd Algemene taken en eisen, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 3 Communicatie</p> <p><i>Communiceren - begrijpen</i> Begrijpen van gesproken boodschappen Begrijpen van non-verbale boodschappen Begrijpen van formele gebarentaal Begrijpen van geschreven boodschappen Communiceren - begrijpen, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Communiceren – zich uiten</i> Spreken Zich non-verbaal uiten Zich uiten via formele gebarentaal Schrijven van boodschappen Communiceren - zich uiten, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Conversatie en gebruik van communicatie-apparatuur en -technieken</i> Converseren Bespreken <i>Huishoudelijke taken</i></p>	<p>Gebruiken van communicatieapparatuur en -technieken Communicatie, anders gespecificeerd Communicatie, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 4 Mobiliteit</p> <p><i>Veranderen en handhaven van lichaamshouding</i> Veranderen van basale lichaamshouding Handhaven van lichaamshouding Uitvoeren van transfers Veranderen en handhaven van lichaamshouding, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Dragen, verplaatsen en manipuleren van iets of iemand</i> Optillen en meenemen Verplaatsen van iets of iemand met onderste extremiteiten Nauwkeurig gebruiken van hand Gebruiken van hand en arm Dragen, verplaatsen en manipuleren van iets of iemand, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Lopen en zich verplaatsen</i> Lopen Zich verplaatsen Zich verplaatsen tussen verschillende locaties Zich verplaatsen met speciale middelen Lopen en zich verplaatsen, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Zich verplaatsen per vervoermiddel</i> Gebruiken van vervoermiddel Besturen Rijden op dieren als vervoermiddel Zich verplaatsen per vervoermiddel, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Mobiliteit, anders gespecificeerd Mobiliteit, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 5 Zelfverzorging</p> <p>Zich wassen Verzorgen van lichaamsdelen Zorgdragen voor toiletgang Zich kleden Eten Drinken Zorgdragen voor eigen gezondheid Zelfverzorging, anders gespecificeerd Zelfverzorging, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 6 Huishouden</p> <p><i>Verwerven van benodigdheden</i> Verwerven van woonruimte Verwerven van goederen en diensten Verwerven van benodigdheden, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p>
--	---

<p>Bereiden van maaltijden Huishoudelijke taken, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Huishouden doen</p> <p><i>Verzorgen van wat bij huishouden behoort en assisteren van andere personen</i> Verzorgen van wat bij huishouden behoort Assisteren van andere personen Verzorgen van wat bij huishouden behoort en assisteren van andere personen, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Huishouden, anders gespecificeerd Huishouden, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 7 Tussenmenselijke interacties en relaties</p> <p><i>Algemene tussenmenselijke interacties</i> Basale tussenmenselijke interacties Complexe tussenmenselijke interacties Omgaan met onbekenden Formele relaties Informeel sociale relaties Familiërelaties Intieme relaties Bijzondere tussenmenselijke relaties, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Tussenmenselijke interacties en relaties, anders gespecificeerd Tussenmenselijke interacties en relaties, niet gespecificeerd</p> <p>Hoofdstuk 8 Belangrijke levensgebieden</p> <p><i>Informeel opleiding</i> Voorschoolse opleiding Schoolse opleiding Beroepsopleiding Hogere opleiding Opleiding, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Beroep en werk</i> Werkend leren Verwerven, behouden en beëindigen van werk Betaald werk Onbetaald werk Beroep en werk, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd</p> <p><i>Economisch leven</i> Basale financiële transacties Complexe financiële transacties Economische zelfstandigheid Economische leven, anders gespecificeerd en niet gespecificeerd Belangrijke levensgebieden, anders gespecificeerd Belangrijke levensgebieden, niet gespecificeerd</p>	<p>Hoofdstuk 9 Maatschappelijk, sociaal en burgerlijk leven</p> <p><i>Maatschappelijk leven</i> Recreatie en vrije tijd Religie en spiritualiteit Mensenrechten Politiek en burgerschap Maatschappelijk, sociaal en burgerlijk leven, anders gespecificeerd Maatschappelijk, sociaal en burgerlijk leven, niet gespecificeerd.</p>
--	---

7.1 Aanvraag

Een voorziening wordt uitsluitend verstrekt op aanvraag. Op een aanvraag is de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. De werking van de Algemene wet bestuursrecht wordt in dit verstrekkingsboek bekend verondersteld. Hier wordt niet nader op ingegaan.

Aanvragen in het kader van de Wmo kunnen uitsluitend schriftelijk worden ingediend. Dit gebeurt ingevolge artikel 30 van de verordening aan de hand van een speciaal aanvraagformulier.

De aanvraag moet ingediend worden bij het Wmo-loket van de gemeente Roosendaal, dat tevens bedoeld is voor het indienen van aanvragen in het kader van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten ('Het Punt'). Is op het terrein van de Wmo en op het terrein van de AWBZ tegelijkertijd een aanvraag noodzakelijk, dan kan die aanvraag in één keer worden gedaan. Op deze wijze is voldaan aan het vereiste van de Wmo dat er een relatie gelegd dient te worden tussen de indicatie ten aanzien van de AWBZ en aanvragen ten aanzien van de Wmo.

Als het aanvraagformulier volledig is en alle noodzakelijke gegevens tegelijkertijd verstrekt zijn, kan de aanvraag in behandeling worden genomen. Voor het behandelen van de aanvraag op grond van de Algemene wet bestuursrecht is een termijn van maximaal acht weken beschikbaar.

Als het niet lukt om binnen de voorgeschreven acht weken op een aanvraag een beschikking te nemen, dan zal de betrokkene daarvan vóór het verstrijken van deze termijn op de hoogte moeten worden gesteld, onder vermelding van de nieuwe termijn waarbinnen nu een besluit verwacht kan worden.

7.2 Onderzoek – doelgroep

Het eerste dat bij een aanvraag moet gebeuren, is beoordelen of de aanvrager behoort tot de doelgroep van de Wmo. Daarvoor liggen enkele uitgangspunten in de Wmo zelf vast en aanvullend hierop enkele in de verordening.

Artikel 2 Wmo bepaalt:

“Er bestaat geen aanspraak op maatschappelijke ondersteuning voor zover met betrekking tot de problematiek die in het gegeven geval aanleiding geeft voor de noodzaak tot ondersteuning, een voorziening op grond van een andere wettelijke bepaling bestaat.”

Er zal dus altijd moeten worden nagegaan of de aangevraagde voorziening wellicht valt onder andere regelingen. Het gaat hierbij uitsluitend om wettelijke bepalingen. Daaronder kan de AWBZ worden gerekend, maar ook de WIA.

Artikel 4 van de Wmo spreekt van:

“de beperkingen die een persoon als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 4°, 5° en 6°, ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie”.

Het gaat daarbij om:

1. mantelzorgers;
2. mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en mensen met een psychosociaal probleem ten aanzien van deelname aan het maatschappelijk verkeer en zelfstandig functioneren;
3. mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en mensen met een psychosociaal probleem ten aanzien van voorzieningen ten behoeve van het behouden en bevorderen van het zelfstandig functioneren of deelname aan het maatschappelijk verkeer.

Ten aanzien van de onder 2 en 3 genoemde groepen, mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en mensen met een psychosociaal probleem, zal vaak een medisch advies nodig zijn om vast te stellen waar de beperkingen/belemmeringen uit bestaan, of dat te objectiveren is en

welke mogelijkheden er zijn om de problemen op te lossen. Daarbij zal gebruik gemaakt worden van de ICF (verder uitgewerkt in hoofdstuk 6).

In de verordening wordt de aanvullende eis gesteld dat er sprake moet zijn van (aantoonbare) beperkingen op grond van ziekte of gebrek, waaruit de beperkingen voortvloeien. Het gaat hierbij om een medisch oordeel. Ook binnen de Wmo zal, net als binnen de Wvg en de AWBZ, de medische noodzaak centraal staan bij het toekennen van voorzieningen. Via een medisch onderzoek zal vastgesteld moeten worden of er inderdaad medische noodzaak bestaat. Op het medisch onderzoek is in hoofdstuk 6 ingegaan.

Als is vastgesteld of er medisch gezien sprake is van relevante beperkingen, als die beperkingen zijn geïnventariseerd en als de oplossingen helder zijn, speelt de vraag of er algemene beperkingen zijn. Deels zal deze vraag ook eerder spelen. Immers, het heeft weinig zin een uitgebreid medisch onderzoek te starten als tevoren duidelijk is dat het probleem tijdelijk is en dus niet voldaan kan worden aan het criterium langdurig-noodzakelijk.

Bij de behandeling van de aanvraag van voorzieningen spelen enkele algemene beperkingen, zoals vastgelegd in artikel 2 van de verordening. Het gaat daarbij om de begrippen 'langdurig noodzakelijk', 'goedkoopst-adequaat' en 'in overwegende mate op het individu gericht'. Verder wordt in een aantal situaties geen voorziening toegekend. Dit is het geval bij een 'algemeen gebruikelijke voorziening', als de aanvrager 'niet woonachtig is binnen de gemeente waar de aanvraag wordt ingediend', 'voor zover de ondervonden problemen voortvloeien uit de aard der gebruikte materialen', 'voor zover de aanvraag gericht is op een hoger niveau dan het uitrustingsniveau sociale woningbouw', 'voor zover geen sprake is van meerkosten', 'voor zover de kosten gemaakt zijn voorafgaand aan het moment van beschikken', 'voor zover de aanvraag een verloren gegane zaak betreft', en tot slot 'voor zover er aanspraak bestaat op voorzieningen op grond van andere wettelijke of privaatrechtelijke verbintenissen'.

Kort komen deze hierna aan de orde.

Langdurig noodzakelijk (art. 2, eerste lid, aanhef en onder a)

De eis dat een voorziening langdurig noodzakelijk moet zijn, heeft te maken met de afgrenzing met het hulpmiddelendepot dat op basis van de AWBZ beschikbaar wordt gesteld. Uit het hulpmiddelendepot kan gedurende drie maanden, éénmaal te verlengen met nog eens drie maanden, een hulpmiddel worden verleend. Na die periode bestaat de mogelijkheid het hulpmiddel tegen betaling te huren. Dat wil evenwel niet zeggen dat de grens van langdurig noodzakelijk op zes maanden ligt. De grens wordt bepaald door de vraag of het probleem naar verwachting overgaat of blijvend is. Als iemand een probleem heeft dat acht of tien maanden zal duren maar daarna over zal zijn, mag ervan worden uitgegaan dat er geen sprake is van een langdurige noodzaak. Dat geldt overigens niet bij een aanvrager die terminaal is. Als de levensverwachting vier maanden is, is de verwachting dat het geen tijdelijk probleem is maar een probleem tot de dood erop volgt. Er moet dan uitgegaan worden van een langdurige noodzaak.

Goedkoopst-adequaat (artikel 2, eerste lid, aanhef en onder b)

Het criterium goedkoopst-adequaat betekent dat een te verstrekken voorziening allereerst adequaat dient te zijn. Zijn er twee of meer voorzieningen adequaat, dan mag gekozen worden voor de goedkoopste voorziening. De goedkoopste voorziening wordt beschouwd vanuit het gezichtspunt van de gemeente: het gaat om de voorziening die voor de gemeente het goedkoopst is. Daarbij kan ook rekening gehouden worden met zogenaamde macro-overwegingen, overwegingen die het gehele beleid en de consequenties betreffen. Collectief vervoer ontleent zijn besparingen vanuit de mogelijkheden om combinatieritten te maken die de kilometerprijs naar beneden kunnen brengen. Het is dus in het belang van het systeem om zoveel mogelijk gebruikers te hebben. Dat mag meetellen. Dus ook al is een individuele aanvrager wellicht goedkoper te bedienen met een andere voorziening dan collectief vervoer, de gemeente mag mee laten wegen dat bij uitzonderingen de basis onder het collectief vervoer in gevaar zou kunnen komen.

In overwegende mate op het individu gericht (artikel 2, eerste lid, aanhef en onder c)

Bij het verstrekken van voorzieningen wordt in principe alleen rekening gehouden met de aanvrager. Huisgenoten en anderen vallen buiten de voorziening. Een enkele keer zal hier een uitzondering op gemaakt moeten worden. Dat kan aan de hand van de hardheidsclausule.

Algemeen gebruikelijk (artikel 2, tweede lid, aanhef en onder a)

Volgens de vaste jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep is een zaak algemeen gebruikelijk indien de volgende criteria van toepassing zijn:

1. de voorziening is niet speciaal voor gehandicapten bedoeld;
2. de voorziening is in de reguliere handel verkrijgbaar;
3. de voorziening is in prijs vergelijkbaar met soortgelijke producten.

Een verhoogde toiletput en eenvoudige beugels (algemene woonvoorzieningen vanuit de Wvg, snel leverbaar vanuit depot) voldoen aan alle bovenstaande criteria en behoren daarmee in het kader van de Wmo niet tot het voorzieningenpakket van de woonvoorzieningen.

In individuele gevallen kan een voorziening die op zichzelf als algemeen gebruikelijk kan worden beschouwd, vanwege omstandigheden aan de kant van de aanvrager toch als niet algemeen gebruikelijk worden beschouwd. Er moet dan een uitzondering op de hoofdregel worden gemaakt, waarbij het gaat om:

1. een plotseling optredende beperking, waardoor algemeen gebruikelijke voorzieningen eerder dan normaal moeten worden vervangen;
2. een aanvrager met een inkomen dat door aantoonbare kosten in verband met de beperking onder de voor hem/haar geldende bijstandsnorm dreigt te komen.

De jurisprudentie geeft aan dat de bovenbedoelde individuele benadering van het begrip 'algemeen gebruikelijk' serieus genomen dient te worden. Het moet gaan om 'algemeen gebruikelijk' in de situatie van de belanghebbende.

Niet woonachtig binnen de gemeente (artikel 2, tweede lid, aanhef en onder b)

De Wvg sprak over "in de gemeente woonachtige gehandicapten" (artikel 2, eerste lid). De Wmo kent deze aanduiding niet meer. Toch is het evident dat het compensatiebeginsel van de gemeente alleen maar geldt ten aanzien van aanvragers die hun hoofdverblijf hebben in de gemeente.

Voor zover de ondervonden problemen voortvloeien uit de aard der gebruikte materialen (artikel 2, tweede lid, aanhef en onder c)

In dit geval zal ook geen voorziening worden verstrekt. Het zal hierbij vooral om woonvoorzieningen gaan, waarbij te denken valt aan spaanplaat dat deformaldehydegas bevat, halfsteens muren op het westen die veel waterdoorslag geven en dus veel vochtigheid binnen, enzovoort. Iedereen, ongeacht een eventuele beperking, zal met dit soort materialen dezelfde problemen kunnen ondervinden. Het probleem wordt dus niet veroorzaakt door de combinatie beperking-woning, maar door de gebruikte materialen. En dat is reden om een voorziening te weigeren.

Voor zover de aanvraag gericht is op een hoger niveau dan het uitrustingsniveau sociale woningbouw (artikel 2, tweede lid, aanhef en onder d)

Iedereen woont naar zijn inkomen. Wie een hoog inkomen heeft, zal een groter huis kunnen bewonen dan iemand met een minimuminkomen. Het is niet realistisch hiermee bij de toekenning van voorzieningen (zowel woonvoorzieningen als Hbh als vervoersvoorzieningen) rekening te houden. Er wordt geen extra Hbh toegekend voor een inbandig zwembad. Maar ook een garage wordt in principe niet aangepast. Uitzondering kan worden gemaakt als de garage gebruikt moet worden als stalling voor een scootmobiel. Maar alle extra of duurere voorzieningen worden door deze regel beheerst: uitgangspunt is het niveau van sociale woningbouw. En dat niveau biedt geen ruimte voor inbandige zwembaden of garages.

Voor zover geen sprake is van meerkosten (artikel 2, tweede lid, aanhef en onder e)

Ook in deze situaties wordt geen voorziening verstrekt. De Wmo kent immers het compensatiebeginsel. Maar dan moet er wel wat te compenseren zijn. Iemand die op grond van zijn inkomen verondersteld wordt een auto te hebben, zal, als hij die auto moet hebben vanwege een beperking, niet in een andere situatie komen. Er zijn dan geen meerkosten die gecompenseerd moeten worden. Het onderzoek naar meerkosten is van belang in situaties waarin twijfel bestaat over de noodzaak van een voorziening.

Voor zover de kosten gemaakt zijn voorafgaand aan het moment van beschikken (artikel 2, tweede lid, aanhef en onder f)

Dit wil zeggen dat het een aanvrager niet is toegestaan de gemeente voor een voldongen feit te plaatsen, waardoor de gemeente geen invloed meer kan uitoefenen op de te verstrekken voorziening. Met andere woorden: wie een voorziening aanschafft en daarna pas aanvraagt, loopt de kans op een afwijzing. Uit de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep blijkt dat deze regel niet zonder meer mag worden toegepast. De Centrale Raad gaat ervan uit dat de regel bedoeld is om controle achteraf mogelijk te maken. Bij een woningaanpassing zou na een verbouwing bijvoorbeeld niet meer vastgesteld kunnen worden of er een goedkoper alternatief heeft bestaan. Dat heeft tot consequentie dat, indien achteraf toch nog gecontroleerd kan worden wat de goedkoopst-adequate oplossing was, een afwijzing achterwege moet blijven. Uiteraard kan dan wel de goedkoopst-adequate voorziening verstrekt worden, ook al is de aangeschafte voorziening aanzienlijk duurder. Dat is dan de consequentie voor de aanvrager die vóór de beschikkingsdatum zelf iets heeft aangeschaft.

Voor zover de aanvraag een verloren gegane zaak betreft en daarbij sprake is van 'eigen schuld' (artikel 2, tweede lid, aanhef en onder g)

In deze situaties zal geen nieuwe voorziening verstrekt worden. Dit is een ver gaande regel, die altijd goed voorbereid en onderbouwd dient te worden. Toch komt het met enige regelmaat voor dat door onzorgvuldig gebruik of zelfs misbruik regelmatig reparaties nodig zijn om bijvoorbeeld een scootmobiel rijdend te houden. Dit kan gebeuren uit onzorgvuldigheid, onder invloed van alcohol of drugs, enzovoort. Bij herhaling van dit soort problemen is het goed eerst met de betrokkene te overleggen en hem duidelijk te maken dat dit in strijd is met de bruikleenovereenkomst. Heeft een dergelijk gesprek geen resultaat, dan kan overgegaan worden tot een aangetekend waarschuwing, inhoudende dat bij herhaling de voorziening zal worden ingenomen. Herhaalt het probleem zich dan toch weer, dan kan tot inname worden overgegaan en hoeft er geen herverstreking plaats te vinden. Hetzelfde geldt als door grove nalatigheid een voorziening verloren gaat. Gedurende de verdere afschrijvingsperiode hoeft dan geen nieuwe voorziening verstrekt te worden. Zeker bij personen die afhankelijk zijn van voorzieningen kan dit een zeer ingrijpende, maar noodzakelijke maatregel zijn. Als iemand een pgb heeft, kan gedurende de looptijd op gelijke wijze gehandeld worden.

Voor zover er aanspraak bestaat op voorzieningen op grond van andere wettelijke of privaatrechtelijke verbintenissen (artikel 2, tweede lid, aanhef en onder h)

In deze situaties zal er geen voorziening verstrekt worden. De voorzieningen die op grond van andere wettelijke bepalingen of privaatrechtelijke voorzieningen worden verkregen, worden als voorliggende voorzieningen beschouwd. Bij privaatrechtelijke verbintenissen dient met name aan verzekeringen te worden gedacht.

Naast deze algemene beperkingen spelen ook per vertrekkingengebied bijzondere beperkingen. Deze worden in de desbetreffende hoofdstukken besproken.

7.3 Motivering van besluiten

Artikel 26, eerste lid van de Wmo luidt:

“1. De motivering van een beschikking op een aanvraag om een individuele voorziening vermeldt op welke wijze de genomen beschikking bijdraagt aan het behouden en het bevorderen van de zelfredzaamheid en de normale maatschappelijke participatie van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.”

Op basis van deze bepaling zal in de beschikking aangegeven moeten worden op welke wijze de genomen beschikking bijdraagt aan het behouden en het bevorderen van de zelfredzaamheid en de normale maatschappelijke participatie van betrokkene.

Gaat het om een positieve beschikking, dan zal dit niet zo moeilijk zijn. Door in de beschikking aan te geven welke mogelijkheden betrokkene krijgt door de toegekende voorziening (-en) is in feite voldaan aan deze opdracht. Enkele voorbeelden.

- Bij toekenning van een woonvoorziening, bijvoorbeeld een traplift, kan aangegeven worden dat door deze voorziening betrokkene, die voordien problemen had bij het normale gebruik van de woning doordat de verdieping niet te bereiken was, thans met de traplift weer op de verdieping kan komen om de slaapkamer en de sanitaire ruimte te bereiken, waarmee het probleem is gecompenseerd.
- Bij toekenning van een scootmobiel kan aangegeven worden dat betrokkene voordien problemen had bij verplaatsing in de directe woonomgeving, en daardoor problemen bij het bezoeken van winkels, familie en kennissen enzovoort. Deze problemen zijn gecompenseerd door middel van een pgb waarmee betrokkene een scootmobiel kan aanschaffen, waarmee gedurende vijf jaar de verplaatsingen in de directe woon- en leefomgeving gemaakt kunnen worden.

Is er daarentegen geen sprake van aantoonbare beperkingen, of bestaat er om een andere reden geen medische noodzaak voor het verstrekken van de aangevraagde voorziening (daaronder mede begrepen Hbh), dan zal ingevolge artikel 26, eerste lid Wmo des te duidelijker gemotiveerd moeten worden hoe het zit met het behouden en bevorderen van de zelfredzaamheid en de normale maatschappelijke participatie van betrokkene. Dit is uiteraard niet mogelijk op de wijze zoals bij een positieve beschikking is aangegeven. Bij een afwijzing zal men moeten denken aan een formulering, waarbij aangegeven wordt dat compensatie niet noodzakelijk of zelfs ongewenst is omdat betrokkene zonder de gevraagde voorzieningen bijvoorbeeld ook in staat is om zijn zelfredzaamheid en/of maatschappelijke participatie te behouden of te bevorderen. Enkele voorbeelden:

- Een aanvrager wil graag een rolstoel bij het verplaatsen in en om de woning en Hbh. Uit medisch onderzoek blijkt dat de diagnose fibromyalgie gesteld is door de huisarts en dat er nog geen behandeling heeft plaatsgevonden. In deze situatie kan niet zonder meer toegekend worden, omdat daarbij het risico bestaat dat er geen behandeling plaats gaat vinden en er dus afhankelijkheid van zorg en voorzieningen ontstaat, terwijl er dus nog behandelmogelijkheden onbenut zijn gebleven. De medische adviseur zal de aanvrager naar de huisarts verwijzen met het advies om de behandelmogelijkheden te benutten. Hangende die behandelmogelijkheden zal geen rolstoel of Hbh worden toegekend. Mocht de aanvrager in behandeling gaan, bijvoorbeeld bij een revalidatiecentrum, dan zal hooguit in overleg met de behandelaren besloten worden tot een beperkte of tijdelijke inzet van een rolstoel of Hbh, voor zover deze inzet de behandeling althans niet in de weg staat. De motivering zou dan als volgt kunnen zijn: “Door u zijn een rolstoel en Hbh aangevraagd. Uit medisch onderzoek is gebleken dat er nog behandelingsmogelijkheden zijn. Als wij u nu een rolstoel ter beschikking zouden stellen, bestaat de mogelijkheid dat u door gebruikmaking van de rolstoel behandelmogelijkheden in de weg staat. Het doel van de Wmo is niet om aanvragers afhankelijk te maken van voorzieningen, maar om te compenseren als duidelijk is dat er geen verbetering mogelijk is. Daarom zullen wij u op dit moment geen rolstoel of Hbh toekennen. Mocht, in overleg met uw behandelaars, echter blijken dat verstrekking past in uw behandeling, dan kunt u vanzelfsprekend opnieuw contact met ons opnemen, onder overlegging van een verklaring van uw behandelaars.”

In artikel 34 van de verordening is opgenomen dat men verplicht is om wijzigingen in de situatie te melden:

“Degene aan wie krachtens deze verordening een voorziening is verstrekt, is verplicht aan het college mededeling te doen van feiten en omstandigheden, waarvan redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat deze van invloed kunnen zijn op het recht op een voorziening.

Hoewel deze regel in de verordening staat, is het van belang deze voorwaarde ook in de beschikking of in een bijlage bij de beschikking op te nemen, zodat bij elke toekenning de aanvrager hierop weer attent wordt gemaakt. Dit kan plaatsvinden door opname van een standaardzin in de beschikking.

Aldus vastgesteld ter vergadering van 4 maart 2008,

de secretaris,

de burgemeester,

ir. J. Kruf

mr. M. Marijnen